

LUNDS
UNIVERSITET

Pedagogiska institutionen
Box 199, 221 00 Lund

Kurs: PED 440
Kandidatuppsats, 10 poäng
41-60 poäng
Datum: 2003-03-28

LÄRANDE I RIDSKOLAN

Reflektion och kritiskt tänkande i samband med ridlektioner

Mona Falkensson

Handledare:
Birgit Hansson

Lunds Universitet
Pedagogiska institutionen

ABSTRACT

Arbetets art: 41-60 poängsuppsats

Sidantal: 28

Titel: Lärande i ridskolan. Reflektion och kritiskt tänkande i samband med ridlektioner.

Författare: Mona Falkensson

Handledare: Birgit Hansson

Datum: 2003-03-28

Bakgrund: Bakgrunden till uppsatsen var att jag utifrån min verksamhet som ridinstruktör ansåg att den pedagogik som används i samband med ridlektioner på ridskolan skulle ses över i syfte att utvecklas.

Syfte: Uppsatsen syftade till att undersöka hur ridläraren gav utrymme för eleverna att reflektera och tänka kritiskt i samband med ridlektioner.

Metod: Uppsatsens empiriska del var en fallstudie över tre olika ridskolor. Datainsamlingen skedde genom observationer av ridlektioner och kvalitativa intervjuer med ridlärare och några av deras elever.

Resultat: Det utrymme för reflektion som gavs av ridlärarna skedde i första hand medan eleverna red och vid slutet av ridlektionerna. Det kritiska tänkandet skedde inte i någon större utsträckning utan eleverna uppfattade ridlärarna som en slags mästare som var den enda som hade kunskap och därför också alltid rätt. När eleverna red olika övningar, ”hjälp” ridlärarna sina elever med att i den direkta situationen säga vad eleverna skulle göra för att de skulle förbättra sin ridning. Detta istället för att eleverna själva fick möjlighet att träna upp sin förmåga att känna och bedöma hur hästarna uppfattat signalerna från ryttarna.

Nyckelord: Ridning, reflektion, kritiskt tänkande, lärande

Tack,

till ridlärare och ridelever som medverkat,

till Cajsa Andersson på Social- och beteendevetenskapliga biblioteket

och framförallt ett stort tack till min handledare, Birgit Hansson, som med sitt engagemang och intresse varit en enorm tillgång för mig.

Denna uppsats får ej citeras utan författarens medgivande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning	4
2 Historik	5
3 Syfte och avgränsningar	7
4 Teori	7
4.1 Litteratursökning	7
4.2 Tidigare forskning	7
4.3 Vad menas egentligen med att rida?	8
4.4 Att lära sig rida - en form av praktiskt lärande	9
4.5 Reflekterat tänkande	11
4.6 Kritiskt tänkande	15
5 Metod	16
5.1 Empirisk forskning	16
5.2 Arbetssätt och val av ansats	16
5.3 Datainsamling	17
5.3.1 Observationerna	17
5.3.2 Intervjuerna	18
5.3.3 Val av intervjupersoner	19
5.4 Utförande	19
5.4.1 Observationerna	19
5.4.2 Intervjuerna	19
5.5 Bearbetning och analys	20
5.6 Metodens trovärdighet	20
5.7 Resultatdelens upplägg samt ord- och begreppsförklaringar	21
6 Resultat och analys	22
6.1 Ridskola 1	22
6.2 Ridskola 2	24
6.3 Ridskola 3	26
7 Slutsats	28
8 Diskussion	29
Litteraturförteckning	32

1 Inledning

Idén till denna uppsats kommer ifrån min verksamhet som ridinstruktör. Jag har utbildat mig inom ridsportens område genom att ha gått RIK-O (nuvarande ridledarutbildningen) och Hippologiska Högskoleutbildningen med inriktning stallchef/unghästutbildare. Under ett tiotal år har jag arbetat på ett flertal olika ridskolor i Sverige som ridinstruktör. Efter att jag studerat pedagogik har jag börjat ifrågasätta den form av pedagogik som används under ridlektioner i svenska ridskolor.

Jag anser att den pedagogik som används under ridlektioner är förlegad och att ridlärare ibland använder sig av ett föråldrat sätt att instruera som har starka militäriska inslag. Utbildningen av värnpliktiga präglades tidigare av att de värnpliktiga fick order av sina överordnade. Det var viktigt att dessa order åttlyddes utan diskussion och de innefattade vad som skulle göras och på vilket sätt, och de värnpliktiga styrdes därmed i sina handlingar. På detta sätt kunde även utbildningen effektiviseras. Idag utbildas värnpliktiga mer inom gruppdynamik och de ges möjligheter att diskutera.

En ridlektion på ridskola utförs på ett sådant sätt att det militäriska inflytandet kan märkas. Ridlektionen går till så att ridläraren står i mitten av ridbanan och instruerar sina elever om vilka ridmoment som skall utföras och på vilket sätt. Ridläraren har i genomsnitt 10 - 14 elever som rider på var sin häst på ridbanan. En lektionstimme är vanligtvis 45 - 60 minuter lång, och ibland är det andra ridgrupper både före och efter med andra elever och helt andra hästar men med samma ridlärare. En heltidsanställd ridlärare har i genomsnitt 12 - 15 ridgrupper/vecka med sammanlagt ca 150 elever. Det militäriska inflytandet märks även i att en av de böcker som används än idag vid ridledarutbildningarna är *Ridhandboken* (1978). Denna bok hade som syfte när den utkom att "bilda en förbindelselänk mellan en äldre generation ridlärare med militärbakgrund och en yngre generation ridinstruktörer, utbildade genom Ridfrämjandet" (s. 5).

Idag har ridningen i Sverige en inriktning mot hobbyverksamhet och tävling. Detta gör att det ställs andra krav på ridningen än vad som krävdes när hästen användes som ett hjälpmedel vid krigsföring. Det finns ett nytt tänkande inom ridsporten där ridningen nu skall kunna motsvara de kvaliteter som krävs för att utföra rörelser och uppnå resultat inom tävlingsverksamhet. Det önskas mer samspel mellan häst och ryttare. Detta nya tänkande har Svenska Ridsportförbundet anammat. De har satt som mål in i 2000- talet att "utbildningen ska vara så fräsch till sitt innehåll och så anpassad i sitt genomförande att den upplevs både som en utmaning för och en uppmaning till individen att engagera sig i ridsportens verksamhet" (www.ridsport.se/maldokument.htm). För att detta mål skall kunna uppnås och att ridskolan skall vara konkurrenskraftig i framtiden, anser jag att det är viktigt att ridundervisningen i ridskolan ses över. Den pedagogiska verksamheten som sker under ridlektioner måste förnyas och lämna det militäriska inflytandet, för att kunna motsvara dagens krav på ridningen.

2 Historik

Då uppsatsens ämne är ovanligt inom pedagogik inleder jag med en historisk bakgrund för att läsaren skall ges möjlighet att förstå vilka tankegångar som fört mig fram till formulerandet av mitt syfte. Jag kommer här att presentera ridningens historia i korthet, dess militäriska bakgrund och var ridsporten står idag.

Furugren (1990) delar in den europeiska ridhistorien i tre skeden. Först kommer den aristokratiska perioden med en högre form av ridkonst för uppvisningar och hästbaletter vid hovet och därefter den militäriska perioden under 1800 - talet, då fältmässigheten fick en större betydelse. Det tredje skedet vilket vi befinner oss i idag benämner man ridsportens tidevarv. Ridsporten började sakta men säkert utvecklas under 1800 - talets senare hälft. I Norden och på kontinenten hölls militära tävlingar men på de Brittiska öarna fanns civila tävlingar. Först i slutet av 1800 – talet kom krav på mer civil ridning och intresset för ridning som sport ökade hos officerskårerna i Sverige. Ett flertal sportföreningar bildades vid regementena och både hopp- och dressyrtävlingar började anordnas. Ridning kom med på det olympiska programmet från och med Stockholmsolympiaden 1912. Ridningen hade dock fortfarande en starkt militärisk karaktär, eftersom nästan all ridning i Europa fortfarande var en militär angelägenhet. Kavalleriofficerarna ansågs ha ansvaret för ridkonstens upprätthållande och därför fick enbart officerare delta i de olympiska spelen. Det var först i samband med olympiaden i London år 1948 som denna regel togs bort.

År 1912 bildades Svenska Ridsportens Centralförbund (SRC) med syfte att utarbeta tävlingsregementen och verka för ridsportens främjande. År 1921 bildades den internationella motsvarigheten Fédération Equestre Internationale (FEI) vilket var ett initiativ från svenskt och franskt håll. I de ryttartävlingar som anordnades deltog endast ett fåtal civila ryttare, då tävlingarna fortfarande hade en militär inriktning och det saknades lättare tävlingsklasser för de mindre avancerade ryttarna. Detta åtgärdades genom att Civila Ryttarförbundet bildades år 1924. Därefter uppstod allt fler ridklubbar och antalet tävlingar och klasser med olika svårighetsgrad har sedan dess ökat.

Som en effekt av de indragningar som skett inom kavalleriet bildades ett flertal föreningar med olika syften. År 1936 bildades De Skånska Lantliga Ryttarföreningarnas Centralförbund (SLRC) vars syfte var att söka bevara den svenska halvblodsaveln. Detta ändrades år 1942 till De Svenska Lantliga Ryttarföreningarna (SLRC) allteftersom ryttarföreningar bildades även utanför Skånes gränser (*30-årsjubileum*). År 1954 bildades ännu ett förbund, Svenska Ponnyföreningen (SPF), med syfte att verka för ponnysportens och ponnyavelns utbredande och främjande i Sverige (Ståhlberg, 1987).

Efter andra världskriget började ridsporten att avmilitariserats och för att kunna bibehålla ett hästbestånd sattes statliga åtgärder in för att främja ridhästaveln. Samtidigt insåg man att det även behövdes ordnande för hästarnas avsättning och användande. Detta medförde att år 1948 bildades Riksföreningen för ridningens främjande, Ridfrämjandet. Detta för att ridning skulle kunna utövas av ett större antal människor än vad som tidigare varit möjligt. En av de viktigaste frågorna för Ridfrämjandet var att skapa en

utbildning för ridlärare. I och med avmilitariseringen försvann tillgången på militära ridlärare och nu fordrades det att få fram civila instruktörer. År 1949 ordnades en instruktörskurs på Strömsholm, dock endast på försök. Den följs senare av kurser varje år med förändringar allteftersom nya erfarenheter erhålls.

Ett led i att utbilda civila instruktörer är att en tvåårig högskoleutbildning vid Statens Lantbruksuniversitet (SLU) startade år 1994. Den är en unik utbildning inom hippologisk verksamhet som är tänkt att vila på vetenskaplig grund och som helt saknar motsvarighet jämfört med någon annan utbildning i hela världen. Studenterna inleder med ett gemensamt år på Flyinge där inriktningen är fokuserad på ett lärande av hästens biologi och handhavande. Under det andra året stannar de studenter kvar på Flyinge som har valt inriktning stallchef, medan de studenter som valt inriktning ridlärare genomför sitt andra år på Strömsholm. Studenterna på Strömsholm studerar dressyr, hoppning, pedagogik, psykologi, undervisningsmetodik och ekonomi med målet att efter utbildningen kunna arbeta som ridlärare på ridskolor (Hippologprogrammet, 2002).

Inom ridsporten idag görs det skillnad mellan professionerna ridinstruktör och ridlärare. Den diplomerade ridinstruktören har ansvar för en ridanläggning och dess ridskolehästar samt svarar för utbildning av elever. Huvudansvar har vanligtvis en ridskolechef. Den diplomerade ridläraren har mångårig yrkeserfarenhet, teoretisk fortbildning samt har avlagt ett ridlärarprov. Detta är det yttersta målet för många som utbildar sig till ridlärare (www.ridsport.se/hastyrke.htm). Det finns en mängd olika kurser att gå för att kunna undervisa på ridskola vilket gör att de flesta har varierande utbildning bakom sig eller ingen alls. Detta gör att ridskolorna ibland tvingas anställa personal utan adekvat utbildning. Det finns även de som har utbildning inom något annat yrke t. ex. lärare men som valt att arbeta på ridskola istället för på en vanlig skola.

Den 1 januari 1993 slogs de fyra ridsportorganisationerna, Svenska Ridsportens Centralförbund, Svenska Ponnyföreningen, Ridfrämjandet och De Svenska Lantliga Ryttarföreningarnas Centralförbund, samman till ett förbund, Svenska Ridsportförbundet. Detta förbund verkar bl.a. för att främja ridning både som folksport och tävlingsidrott och idag är nästan tusen klubbar anslutna till förbundet och de har sammanlagt drygt 215 000 medlemmar (www.ridsport.se/organisationmain.htm).

Ridsporten har successivt utvecklats till att bli en folkrörelse inom vilken var tredje svensk idag använder sig av hästen på något sätt. Ridsport är, näst efter fotboll, den största ungdomsidrotten med cirka 8 miljoner ridtimmar som genomförs på 560 ridskolor runt om i landet varje år (www.ridsport.se/mediaguide/fakta/mlfakta.htm). Ridskoleverksamhet finns i många länder, men det är endast i Sverige som den är så omfattande (Akalla, 021129). De som lär sig rida i svenska ridskolor utbildas i den klassiska ridningen. Svenska Ridsportförbundet (2002) definierar i sin skrift *Driva ridskola* den klassiska ridningen som ”att ryttaren, med en korrekt sits samt med den hjälpgivning som är vedertagen inom svensk ridtradition, rider hästen lösgjord i en ändamålsenlig form” (s. 41). Även om ridskoleverksamheten i Sverige fortfarande har den mesta aktivitet av ridande har den på senare år fått konkurrens. Detta genom att andra länders olika ridstilar har influerat Sverige, som exempel kan nämnas westernridning. Det finns således ett större urval än tidigare av olika ridstilar.

3 Syfte och avgränsningar

Uppsatsens syfte är att undersöka hur ridläraren ger utrymme för eleverna att reflektera och tänka kritiskt i samband med ridlektioner. Arbetet avgränsas till att undersöka den undervisning som sker i ridskoleverksamhet i mötet mellan ridlärare och vuxna elever.

Mitt val att studera reflektion och kritiskt tänkande i samband med ridlektion utgår från att det finns olika teorier som kan knytas till inläring. Jag väljer att undersöka egenskaper som står i motsatsförhållande till vad den militäriska bakgrunden förut representerades av, att individen ges order och styrs i sitt handlande.

Ordet reflektion kommer ursprungligen från det latinska verbet reflectere vilket betyder böja eller vända bakåt, tillbaka eller åter. Det är ett svårdefinierat begrepp. Jag väljer att använda mig av Molanders (1993) definition:

”Reflektion innebär, som jag ser det, att ta ett steg tillbaka, för att se och tänka över sig själv och vad man gör, för att få perspektiv på en situation. Det man gör och den situation man befinner sig i skall ”speglas” eller ”reflekteras” för en själv.” (s. 151).

För definiering av begreppet att tänka kritiskt väljer jag att utgå från Moore & Parker (1986). De anser att begreppet att tänka kritiskt grundar sig på hur människan förhåller sig till olika påståenden. Med att tänka kritiskt anser de att de påståenden som människan hela tiden delges från andra först måste granskas och ifrågasättas för att avgöra om hon anser dem vara sanna eller falska, innan hon godtar dem.

4 Teori

4.1 Litteratursökning

Min ambition har varit att finna litteratur som kunde kopplas till mitt problemområde och för att uppnå uppsatsens syfte. De databaser jag använt mig av är Elin, Eric, Lovisa och Lukas. Det visade sig att det finns få publikationer som har direkt anknytning till pedagogik inom området för ridning vilket har gjort det svårt men också utmanande att försöka finna utgångspunkter i befintlig litteratur. De flesta publikationer inom ridundervisning är inte vetenskapliga utan handböcker med instruktioner om vilka ridmomenten är och hur de skall utföras. Ibland har jag vid valet av litteratur inom ridning varit tvungen att använda mig av den enda litteratur som finns att tillgå. Jag har använt mig av vetenskaplig litteratur inom pedagogik, utefter kriterierna att den skall bestå av primärkällor. Sökord som har använts är reflektion, ridning, ridundervisning, kritiskt tänkande och lärande.

4.2 Tidigare forskning

Merriam (1994) skriver att inför en undersöknings genomförande bör hänsyn tas till tidigare undersökningar som utförts inom forskningsområdet. Som tidigare nämnts finns det få studier med en inriktning som sammanfaller med min forskning. Detta gör att jag har hänvisats till ett mycket begränsat forskningsmaterial. Det kan noteras att de

samtliga är av tämligen sent datum vilket visar att det är på gång med forskning inom dylika frågor.

Lundesjö - Öhrström (1998) har skrivit en C/D-uppsats med kopplingen ridutbildning och ridsport. I uppsatsens första del studeras elevernas inlärningsituation i samband med ridlektioner och i den andra interaktionen mellan de tre deltagande parterna vid ridlektioner; eleven, hästen och läraren. Hon konstaterar att kontakten mellan eleven och ridläraren kunde varit bättre både vad det gäller kommunikationen dem emellan och instruktionerna till eleverna.

Redelius (2002) har i sin avhandling låtit ledare för olika idrotter ta ställning till ett antal påståenden med anknytning till hur barn lär och utvecklas bäst. Hon lade fram påståendet att ”systematisk och konsekvent instruktion är en förutsättning för riktig inläring” (s.136) och så många som 89% av de tillfrågade ridlärarna i undersökningen ansåg att detta stämmer helt eller i stort sett. I jämförelse med de andra tillfrågade ledarna hade ledarna inom ridsporten den högsta procentsatsen vad gäller detta påstående. Hon nämner att ledaren verkar ha en stark roll inom den organiserade idrotten och att det mesta verkar kretsa runt instruktören. Det bör nämnas att de tillfrågade ridlärarna i undersökningen ej var utbildade ridlärare. De hade således ingen pedagogisk utbildning inom ridundervisning.

Zetterqvist (1998) har studerat hästhoppningens didaktik genom att djupintervjua studenter och lärare vid Hippologiska Högskoleutbildningen i Strömsholm samt sex stycken av världens bästa hopptränare. Hon anser att de svenska tränarna använder ett mer analyserande undervisningssätt än de utländska. Detta genom att de svenska tränarna ger sina elever uppgifter när de rider och som de sedan får svara på hur de upplevde att rida dem. Hon anser vidare att det militära systemet med metoden att visa-instruera- pröva- öva är lämpligt att använda på en grundläggande nivå. Hennes studie är gjord med inriktning på studenter som rider i mindre grupper och på en högre nivå än vad som vanligtvis finns på ridskolor.

Dessa tre studier visar hur ridundervisningen kan ske i Sverige och hur de som undervisar förhåller sig till sina elever. De visar hur kommunikationen mellan lärare och elev kunde varit bättre och att det finns en stark syn på att genom att ge instruktioner skapas förutsättning för en riktig inläring. Detta samtidigt som det i Sverige sker en mer analyserande form av undervisning jämfört med vad som sker utomlands. Min uppsats kommer att på ett djupare sätt undersöka relationen mellan ridlärare och elever under ridlektioner. Inledningsvis diskuteras dock vad som menas med ridning för att på så sätt sätta in läsaren i ämnet.

4.3 Vad menas egentligen med att rida?

Är det att kunna ta sig fram sittande på hästryggen i syfte att förflytta sig? Är det att kunna manövrera hästen på ryttarens villkor? Är det att bli ett med hästen och utföra rörelser likt ett par som dansar balett? Att definiera vad som menas med att rida kan vara svårt. Det måste också sättas i relation till vad ryttaren vill uppnå. För en del ryttare är ridning hobbyverksamhet och andra rider med inriktning för att kunna tävla. De som väljer att lära sig rida på ridskola gör det av många olika skäl. En del gör det i syfte att

t.ex. hålla igång sin ridning, en del för att så småningom klara av att ha en egen häst, och andra för att så småningom utveckla sig till professionella praktiker.

Ridning klassas som en sport men kan även ses som en konstnärlig verksamhet. Den är en komplex aktivitet, i vilken det ingår en mängd faktorer som samverkar. En av dessa faktorer är att ridning är en sport där utövaren använder sig av ett levande redskap till skillnad mot många andra sporter. Redskapet som används i ridning är hästen och som individ är den väldigt känslig för allt som sker runt omkring den. Av naturen är den ett flyktdjur som flyr, när den anar fara. Den är också ett flockdjur vilket visar sig i att den gör som ledaren gör. Om ledaren i flocken visar tecken på någon närstående fara och flyr, så flyr flocken också. Vid ridning måste hästen få förtroende för sin ryttare så att denne kan ha ledarskapet även vid situationer som hästen upplever som farliga.

Ryttarens ambition är att få hästen att utföra olika rörelser när ryttaren vill. För att dessa skall kunna utföras gäller det att ryttaren får till stånd ett samarbete mellan sig och hästen. I konsten att utveckla detta samarbete kommunicerar ryttaren med hästen genom att använda sina skänklar (ben), sina händer, sin vikt och sin röst. Dessa kallas för hjälper och är medel i ett signalspråk som ryttaren använder sig av och som hästen har utbildats i, för att förstå vad ryttaren vill att den skall göra. Ryttaren använder sig av dessa hjälper med olika grader t.ex. olika grader av skänkeltryck, olika grader av tygeltag. Språket skall vara tydligt mellan ryttare och häst men knappast synbart för åskådaren, och det skall helst se ut som om hästen utför rörelsen helt själv utan ryttarens hjälp. Varje enskild häst är unik i sig och reagerar olika på både det som händer runt omkring den, och som den kan uppleva som farligt, och de signaler som ryttaren ger den. Detta gör att också varje ridsituation är unik. För att ryttaren skall kunna utveckla ett bra samarbete med sin häst tränas olika egenskaper upp. Som exempel kan nämnas att ryttaren skall hitta sin egen balans för att på så sätt följa hästen rytmiskt och känna hur just den hästen skall ridas med de olika hjälperna just i den unika situationen. Det är ett praktiskt lärande som hela tiden kräver mycket tankearbete.

4.4 Att lära sig rida - en form av praktiskt lärande

Molander (1993) anser att den praktiska kunskapen har fått en underordnad plats i den västerländska vetenskapen och filosofin och den har ansetts vara mindre värd än den teoretiska. Han tar upp Schöns tanke att människor inom de konstnärliga områdena lär sig att göra något just genom att göra. De ger sig in i själva görandet och från den positionen lär de sig mer, om hur de gör och vad de gör. Molander skriver vidare att människan lär sig någon form av kunskap genom en aktiv skapelseprocess där hon uppmärksammar sin verklighet, ställer frågor och får svar. Genom att hon gör på det sättet får hon sin verklighet att, förhoppningsvis, bli begriplig. Molanders tankegångar går att koppla till ryttarens situation. För att som ryttare kunna inverka på rätt sätt i varje situation krävs att hon använder sig av sin förmåga att känna hästens kroppsrörelser. Utifrån detta skall ryttaren sedan försöka förstå hur hästen reagerar på olika signaler och träna upp sin känsla för vad som skall göras för att förbättra utförandet av olika rörelser.

Vad menas då med begreppet känsla? Goleman (1995) skriver att dess exakta innebörd är något som psykologer och filosofer varit oense om i mer än hundra år. Han anser att känsla innefattar tillhörande tankar, psykiska och fysiologiska tillstånd samt olika

former av handlingsbenägenhet. Då ridningen utgår från hur det känns eller inte känns, är känsla ett begrepp som ofta används inom ridning. Trots detta är en hel del av den litteratur som finns tillgänglig inom ridning mer inriktad på hur ridningen skall utföras praktiskt. En bok som skiljer sig från detta är *Ett med hästen* av Swift (1985). Författaren är drabbad av skolios vilket har gett henne andra erfarenheter av hur det är att lära sig rida. Hon skriver att de skickliga ryttare som skrivit ridläror och instruktioner verkar aldrig behövt reflektera över hur deras kroppar fungerar utan har det medfött, medan hon har behövt känna och förstå varje kroppsdel. Hon nämner att den vänstra respektive högra hjärnhalvan arbetar och står i konflikt med varandra vilket kan försvåra ridning som företeelse. Den vänstra hjärnhalvan står för det praktiska, rationella, analytiska och verbala och den högra står för det intuitiva och fantasirika. Den högra delen integrerar och smälter samman till helheter och vill låta saker ske samtidigt. När vänster hjärnhalva får dominera, delar den upp det som ska göras i flera moment enligt Swift. Om den högra hjärnhalvan får bestämma svarar kroppens muskler samtidigt och söker efter en helhetsbild. Hon påstår att ett vanligt problem är just att ryttaren låter den vänstra hjärnhalvan dominera på bekostnad av den högra. De båda hjärnhalvorna behöver inte "ligga i fejd mellan varandra" utan kan samverka och det hon eftersträvar är att ryttare försöker känna mer och använda sig av mindre kraftfulla hjälper.

Vid ridning krävs alltså att ryttaren skall försöka känna vad som händer. För ryttarens del ligger det i känslan en förmåga att kunna bedöma om och hur hästen uppfattat signalspråket. Houghton-Brown (1995) anser att ryttaren inte bara kan gå efter sin känsla utan också måste tänka under ridningen. Ryttaren måste ställa sig frågor som Varför ...? Vad händer om ...? Hur ... ? för att utveckla sig i sin lärandeprocess inom ridning.

Molander (1993) anser att det krävs av den som verkar som tränare eller lärare att verkligen träna sina elever att vara medvetna i vad som sker, vad de gör och vad som är relevant i just den övningen. Det gäller också att eleverna lär sig att känna igen vad som är bra eller dåligt i det som görs för att kunna utvecklas i sin lärandeprocess. Hur blir då situationen för ryttaren när den praktiska handlingen skall utvecklas genom undervisning? Som tidigare nämnts är ridning en komplex aktivitet. Komplexiteten i att lära sig rida ökar när någon, t.ex. en ridlärare, skall ge ryttaren råd från marken. När ridläraren undervisar sker det genom att denne formulerar i ord till ryttaren vad den skall göra. Ryttaren överför detta i handling genom att ge hästen signaler med hjälp av det signalspråk som hästen fått lära sig. Här finns en komplexitet i situationen att allting sker så fort att när ryttaren har uppfattat vad ridläraren sagt, översatt det till signalspråket till hästen, så kanske inte hästen svarar på dessa hjälper på ett sådant sätt som ryttaren tänkt sig. Om hjälperna har varit otydliga för hästen kan ett missförstånd uppstå mellan häst och ryttare och hästen gör någonting helt annat än vad ryttaren tänkt sig eller väljer att inte göra någonting alls. Ytterligare en svårighet är att just den unika situationen har hunnit passera eftersom hästen hela tiden rör sig och en ny situation uppstår i nästa steg den tar.

Ridläraren använder sig av hästen som ett hjälpmedel för att lära ridskoleryttaren att rida. De hästar som används för ridskoleverksamhet är vanligtvis utbildade upp till en viss nivå och anses mentalt lämpade för uppgiften. Hästarna är oftast något mindre känsliga för yttre signaler och klarar av att de rids av många olika ryttare som inte är så

fullt balanserade och tydliga i sina hjälper. Hästarna har som uppgift att tillsammans med ridläraren lära ridskoleryttaren att rida. De kan sägas fungera som assistenter till ridläraren. Det råder ett starkt säkerhetstänkande från ridlärarens sida vid undervisning av ridskoleryttare och vid situationer av fara kan ridläraren ta mer kommando över hästarna och försöka genom sin röst få hästen att lyda.

För att se till ett vidare perspektiv, att ridskoleryttaren skall utvecklas i sin färdighet ridning och kanske t.o.m. bli en professionell praktiker, kan Schön's (2002) tankegångar kring begreppet reflektion användas. I likhet med Molander framhåller han också ett reflekterande tänkande. Hans inriktning gäller den professionella kunskapen, men han anser även att den mindre skicklige kan använda sig av detta i sitt lärande. Den professionelle praktikern, enligt Schön, har utvecklats genom att använda sig av en viss kunskap som ligger i själva handlingen och att reflektera i handlingen.

Schön anser att människan har en speciell form av kunskap, när hon utför spontana och intuitiva handlingar. Hon kan oftast inte förklara hur hon har gjort utan kunskapen ligger underförstådd i handlingsmönstret och i känslan av det hon arbetar med. När människan försöker förklara hur hon har gjort, blir det ofta beskrivningar som är oriktiga. Han anser att den yrkesverksamme i sitt arbetsliv använder denna underförstådda kunskap- i- handling. Den yrkesverksamme känner igen fenomen som hon inte kan beskriva exakt. Människan uppvisar en hantverksskicklighet som inte kan förklaras av vilka regler och procedurer den bygger på. Ofta funderar hon ändå på vad som skedde både efter men också när handlingen utförs. Han anser vidare att människan kan fråga sig vilka tillvägagångssätt som hon använder sig av när en handling utförs och hur ett problem skall angripas för att kunna lösas. Reflektionen sker alltså under handlingen genom korta reflektiva avbrott och detta kan förändra slutresultatet. Samtidigt reflekterar hon också över de insikter som legat underförstått i hennes handlingar. Schön anser att mycket av det vi människor gör sker spontant och att det är något som sunda förnuftet accepterar. Han kallar det know-how och det är ett handlande som sker utan att det föregås av planerande via intellektet. Som exempel på detta nämner Schön base-ballkastaren som kastar till slagmannen på ett visst sätt för att utnyttja hans svaghet eller lindansaren vars know-how finns i det sätt han tar sina steg längs linan. Han kallar det att människan handlar intelligent utan sitt intellekt. Detta kan även kopplas till ridning. För att utveckla sig inom ridning kan det vara lämpligt för ryttaren att först lära sig reflektera och känna vad som händer under ridningen. Ridningen kan så småningom ske utan att hon egentligen medvetet kan förklara hur hon gör det, att kunskapen ligger i handlingen.

4.5 Reflekterat tänkande

Den tidigare militärutbildningen har präglats utav att den enskilde individen inte fick bestämma eller ta någon större del i det som beslutades utan styrdes, kontrollerades och formades, och det är härifrån ridningen har sitt ursprung. Detta utgår från den behavioristiska teorin som bygger på att individens utveckling samt djurs och människors beteende helt styrs av yttre stimuli (retning) och respons (reaktion på retningen). Den mänskliga utvecklingen sker när stimulans kommer utifrån och människan prövar sig fram till de beteenden som belönas och uppskattas från andra (respons). Människan ses som en passiv varelse som skall bli det hon formas till.

Skinner (1965) är en av de främsta företrädarna för behaviorismen. Han anser att grunden för all inläring sker genom att människans beteende stimuleras utifrån med belöning. Detta kan också få en omvänd effekt om människan istället t.ex. straffas för ett visst beteende vilket då gör att beteendet försvagas. Skinner (1969) anser att undervisning är att arrangera förstärkningsbetingelserna så att eleverna lär sig. Han vill även bygga upp ett mer effektivt undervisningssystem där lärarna skall få mer hjälp att undervisa samt möjlighet att undervisa både i fler ämnen men också fler elever. För att kunna bygga upp detta undervisningssystem anser Skinner att inlärnings- och undervisningsprocesserna skall förstås genom beteendeanalysen. Inlärningsmaterialet skall brytas ned i små steg eller uppgifter där svaret krävs av eleven och som direkt får bekräftelse om svaret är rätt eller fel. Människan skall alltså lära sig genom att misslyckas, pröva igen och fortsätta tills hon lyckats. Detta brukar kallas trial- and-error- metoden, försök och misstag.

Det finns flera olika motrörelser till behaviorismen och deras gemensamma grundtanke är att människan kan tänka själv och att hon utvecklas genom att tolka sin verklighet och reflektera över den. En av de motrörelser som finns till behaviorismen är den progressiva pedagogiken som Dewey (1995) blev lärofader för. Hans inflytande har varit stort inom pedagogiken och hans tankar är i högsta grad aktuella i dagens debatt. Dewey kommer inte med konkreta metodiska råd utan har mer filosofiskt övergripande tankar om individens utveckling. Hans skrivande handlar ofta om att den enskilde individen skall ges utrymme för att utvecklas och att människan skall ses som aktiv där utvecklingen blir en arbetsuppgift för henne, "learning by doing". I sin utbildning skall människan få möjlighet att aktivt pröva och experimentera sig fram. Både Skinner och Deweys tankegångar går att kopplas till ryttarens situation. För att ryttaren skall kunna utvecklas i ridning måste hon få pröva sig fram och rida övningar ett flertal gånger. Detta kanske speciellt inom ridning eftersom varje häst och situation i ridning av den är unik. Samtidigt krävs att ryttaren får reflektera över sina utförda moment för att kunna förbättra ridningen.

Dewey (1946) inser att den nya formen av utbildning som han förordar inte heller kan lösa alla svårigheter med lärandet utan att den också måste vara självkritisk. Han vill inte ställa den traditionella utbildningen mot den nya, progressiva, utan han anser att de istället skall kunna komplettera varandra. Istället för att endast lära av läraren anser Dewey att människan själv skall experimentera och på så sätt uppnå kunskaper för livet. Auktoriteterna, lärarna, skall inte helt tillbakavisas utan istället försöka finna en mer effektiv form av auktoritet. Att bygga upp utbildning utifrån ett mer personligt experimenterande arbetssätt skall betyda att det blir en mer intim kontakt mellan den mer erfarna och den mindre erfarna, det kan alltså bli mer guidning av de mer erfarna.

Detta kan kopplas till hur situationen av lärande ter sig för ridskoleryttare som rider i grupp jämfört med ryttare som rider enskilt för en lärare. Den enskilde ryttaren har mer möjlighet att öva samma moment ett flertal gånger, guidas av den mer erfarna ridläraren och reflektera och diskutera med denne. Ridläraren som undervisar ridskoleryttare i grupp är mer begränsad i sin situation och har inte möjlighet att undervisa varje enskild elev så mycket utan ger vanligtvis eleverna mer allmänna instruktioner. Det sker således en guidning av den erfarna ridläraren, men inte i någon form av individuell undervisning utan ofta i form av en gemensam instruktion.

Dewey (1997) anser att när människan använder sig av trial- and- error- metoden, är hon helt utelämnad till omständigheterna. Då omständigheterna runt en handling hela tiden ändras, gör det att handlingen som utförs inte får den verkan som förväntats. I ryttarens situation ändras omständigheterna i samband med handlingen ridning både på grund av hur ryttaren gör och hur hästen reagerar. Houghton Brown (1995) anser att lära sig bara genom trial- and -error- metoden tar för lång tid och är demoraliserande. Hon föreslår istället att ridläraren måste ge eleven feed-back och möjlighet att tänka själv. Eleven måste få möjlighet att reflektera över vad hon gör.

Dewey (1991) framhåller således det reflekterande tänkandet och här beskrivs hur ett reflekterat tänkande utvecklas enligt honom. Dewey anser att människan alltid har ett val hur hon skall bete sig i en situation som känns svår eller förvirrande. Människan kan antingen undvika situationen eller avsluta sin aktivitet och ägna sig åt någonting annat. Om hon istället väljer att ge sig i kast med situationen, har hon börjat reflektera. När hon reflekterar, börjar hon också observera och granska situationen, vilket sker genom sinnen eller att hon minns observationer som hon själv eller andra har gjort tidigare. Alla de observationer som görs är fakta som finns och som måste räknas med vare sig hon vill eller inte. Det ingår alltid olika förslag på alternativa lösningar och om människan accepterar det första förslaget direkt, har någon reflektion aldrig påbörjats.

Det reflekterande tänkandet delar Dewey in i ”fem olika faser” som inleds med det pre-reflekterande där problemet som skall lösas presenteras och avslutas med post-reflekterande där människan får en tillfredsställelse över att kunna behärska det som skall göras. Inom dessa gränser av post –och prereflekterande sker alltså reflektioner och mellan dessa ytterpunkter finns fem olika tanketillstånd. Dessa är förslag, intellektualisering, idén eller hypotesen, resonemang och hypotesprövning genom handling (tänkt eller faktisk).

Den ”första fasen” förslag, innebär att människans tänkande ”hoppas” framåt mot en tänkbar lösning. Vanligtvis handlar vi direkt men genom att det sker en förvirrad eller störande situation hejdas vi. Tendensen att fortsätta handla finns dock kvar och här sker då ett förslag eller en idé istället. Om det hade dykt upp bara ett förslag, hade vi säkert handlat utifrån det men genom att det dyker upp flera förslag, så sker det en konflikt dem emellan och ovissheten ger upphov till vidare frågor. De hämningar som här sker är nödvändiga på grund av den tvekan och fördröjning som hör tänkandet till. För att sätta detta i relation till ryttarens situation måste vi komma ihåg att hästen är en levande varelse och dessutom väldigt känslig. Detta gör att den reagerar snabbt på de signaler den utsätts för. Detta medför i sin tur att de förslag som kommer till ryttaren måste övervägas och beslutas om för att hästen i sin tur skall veta vad den skall göra. För ridskoleryttaren kan det vara svårt att veta vad som är problemet i just den situationen.

Den ”andra fasen” intellektualisering, innebär att den svårighet eller förvirring som människan känt görs förståelig och formas till ett problem som skall lösas. Problemet är egentligen en förelagd uppgift. Det handlar om en situation som upplevs besvärlig och förvirrad och detta genomsyrar hela situationen. Den reflekterande verksamheten skulle vara lättare att klara av om vi redan här visste vad problemet var, men det kan egentligen inte göras förrän vi vet hur det skall kunna lösas. Till att börja med utgår en reflekterande aktivitet från den emotionella kvaliteten hos hela situationen och därefter

sker det en intellektualisering av detta. Ridskoleryttaren har dels sin känsla att utgå ifrån och dels hur det ser ut i ridlärarens ögon vilket försätter henne i en situation om vad hon skall välja att rätta sig efter.

I den ”tredje fasen” används det ena förslaget efter det andra som idé eller hypotes, vilken sätter igång och styr de observationer och andra procedurer vid insamlandet av existerande material. Det första förslaget som kommer över människan dyker upp spontant utan att vi har någon kontroll över den. Det intellektuella momentet uppkommer sedan när vi bestämmer oss för vad vi skall göra med den. Genom att formulera den i termer av objekt kan vi lättare finna ut vilken typ av lösning som krävs. De data och fakta som används är till hjälp för att finna ut detta. T.ex. en utbildad person kommer med vilda gissningar och provar sig fram och hoppas att turen skall stå henne bi om hur ett problem ska lösas. Den utbildade personen använder sig istället av noggranna observationer och använder sig av de tekniker som tidigare visat sig fungera vid upptäckande av problem. Hur blir det för ridskoleryttaren? Provar hon sig fram eller låter hon ridläraren besluta om hur problemet skall lösas på bästa sätt?

Den ”fjärde fasen” att föra ett resonemang, innebär att människan inte accepterar ett förslag i dess första utformning utan istället granskar det vidare. På så sätt kan hon upptäcka förslag som till en början verkat dugliga men när hon sett noggrannare till vilka konsekvenser de kunnat få har hon möjlighet att få än mer dugliga lösningar på problemet. Genom att föra ett resonemang över utvecklandet av en idé möjliggörs ett förenande av delar till en helhet. Har ridskoleryttaren möjlighet att föra ett resonemang eller ”hjälper” ridläraren i den direkta situationen?

I den ”femte fasen” sker en hypotesprövning genom handling (tänkt eller faktisk) och genom att göra någon form av test bekräftas idén. Om idén då accepteras eller inte så följer vissa konsekvenser utav detta. Om idén accepteras har människan kommit fram till en slutsats som hon väljer att använda sig av. Om idén inte har accepterats kan den upplevas som ett misslyckande. Dewey anser att fördelen ändå är att människan under hela processen med den reflekterande aktiviteten har lärt sig och utvecklas inför kommande situationer och på så sätt har en professionell tänkare skapats. Ryttaren kan således ta med sig den erfarenhet som hon fått till en kommande situation.

Dewey betonar att de här fem faserna inte alltid följer det här fastlagda mönstret och i praktiken kan två faser glida in i varandra eller att en del av dem passeras väldigt snabbt. I processen att nå fram till en slutsats kan det dessutom ibland inträffa att arbetet faller på en enda fas. Varje steg bidrar i sin tur till att finslipa förslag som formas till idéer eller styrande hypoteser. Det sker hela tiden ett utvecklande av idén med hjälp av nya observationer, som skapar nya fakta som i sin tur hjälper intellektet att bedöma betydelsen i de fakta som redan finns.

Molander (1993) anser att för att kunna reflektera får människan ”inte vara *helt upptagen av handlingen*” (s. 151). Detta kan vara svårt för ryttern, då hon i sin situation måste fatta beslut om och hur hon skall göra i ridningen för att hästen skall veta vad den skall göra. Om hästen inte får några signaler, fattar den själv beslut och väljer då vanligtvis att göra ingenting, göra någonting som ryttern inte alls önskar eller kanske t.o.m. frånta ledarskapet från ryttern. I och med att hästen dessutom reagerar på

yttra signaler som kan få den att fly kan det behövas för ryttaren ett reflekterande tänkande för att så bra beslut som möjligt skall kunna fattas. Då ridning är en företeelse som är full av unika situationer som kan kännas förbryllande, och hela tiden förändras i omständigheterna kan det ses som en möjlighet att det är utvecklande att använda sig av det reflekterande tänkandet. Detta oavsett vilken ambitionsnivå ryttaren har, att bli bättre på att utöva sin färdighet ridning, eller att bli professionell.

4.6 Kritiskt tänkande

Enligt Moore & Parker (1986) får människan dagligen höra olika påståenden som hon måste ta ställning till om de skall anses vara sanna eller falska. Med att vara kritisk menas, att de påståenden som framförs ifrågasätts och inte godtas utan att de först har funderats över. Denna förmåga anser Moore & Parker vara livsviktig då människan formar sitt liv utifrån vad som kan accepteras eller inte. Ju mer människan utvecklar ett dylikt förhållningssätt, desto mer kritiskt kan hennes tänkande anses vara. Precis som andra färdigheter människan lär sig, måste även förmågan att lära sig tänka kritiskt tränas upp. När det kritiska tänkandet utförs, sker det vanligtvis inte utan att det finns en viss mängd information sedan tidigare samt att människan vet var det går att finna mer. En del av att bygga upp sådan information bygger på att människan vill och har möjlighet att göra det. Kritiskt tänkande innehåller således en mängd färdigheter såsom att läsa och lyssna med noggrannhet, leta och försöka hitta gömda antaganden, och försöka spåra konsekvenserna av dessa. Vid överföring av dessa tankegångar till ridskoleryttarens situation måste det beaktas vilket syfte och mål ryttaren har för att lära sig rida. En del av de elever som rider på ridskola gör det i form av hobbyverksamhet och kommer till ridskolan för att rida endast en gång i veckan. De har inte eller söker inte efter annan information vad gäller utförandet av ridning än den som ridläraren presenterar. Detta gör att det som ridläraren påstår är ofta det enda påstående som eleverna delges vad gäller problemområdet ”att lära ridning”.

Det kritiska tänkandet går att koppla till Nielsen & Kvaales (2000) tankegångar om en form av lärande kallad mästarläran. De skriver att mästarläran dels kan förknippas med de strukturer som finns i den traditionella hantverkstraditionen och dels kan det användas som en allmän metafor för ett förhållande där en novis lär av en mera erfaren person inom ett område. Mästarläran ingår i tankesättet att ”lärande sker genom handling” som Dewey står för. Nielsen & Kvale skriver vidare att mästarläran är ett lärande som oftast inte är knutet till det vanliga utbildningssystemet. En del hävdar att mästarläran är en bra form av lärande men en del kritiserar den för att vara mekanisk och reproduktiv och i avsaknad av någon självständig reflexion. Mästarläran innehåller ett lärande som sker genom att lärlingen observerar och imiterar det arbete som de mer kunniga, mästaren och gesällerna, gör. Jespersen (2000) skriver i samma bok att mästarläran finns i många olika miljöer och är vanlig inom sportutövande. Detta anser han beror på att sportutövandet har snabbt utvecklats till en folkrörelse inom vilket behovet av teoretiskt utbildade inte alltid kan fyllas. För att täcka bristen går de som är något mer kunniga in i rollen som lärare. Detta är framförallt vanligt inom barn- och ungdomssporterna. Vidare anser Nielsen & Kvale att det är en form av lärande som är utvecklande och ger exempel på konsertpianister och nobelpristagare som haft möjlighet att lära av många andra för att därefter skapa sin egen ”stil”.

Som tidigare nämnts har ridningen i Sverige utvecklats till att bli en folksport med en inriktning på framförallt en barn- och ungdomssport och mästarläran kan märkas. Detta gör att de som väljer att rida på ridskola oftast har en och samma ridlärare som förmedlar sin kunskap till eleverna vilket gör att de har färre att ta intryck av för att lära sig. Utifrån ridskoleryttarens synvinkel är det möjligt att ridläraren kan ses som en slags mästare. Den kunskap som ridläraren förmedlar till eleverna sker ibland verbalt och ibland blir det enda rätta sättet för ridläraren genom att sitta upp på en häst under lektionen och visa för eleverna. De ryttare som inte rider på ridskola och istället har möjlighet att ha egen häst har också ofta fler chanser att rida för flera olika lärare. De kan på så sätt skapa sin egen ”stil”.

Det kritiska tänkandet kan även kopplas till den behavioristiska teorin om att människan formas genom att styras utifrån. Då ridskolorna har starkt militäriskt inflytande pga dess historia är ridläraren än idag den som står för kunskapen och förmedlar den till sina elever, vilket har nämnts tidigare. Houghton - Brown (1995) definierar ridläraren som någon som ger systematisk instruktion för att hjälpa eleverna att lära sig rida. Hon anser vidare att det auktoritära ledarskapet av en lärare inte längre gäller utan att eleverna nuförtiden har möjlighet att ta eget ansvar för sitt lärande och kan fråga sin ridlärare. Dessutom tycker hon att en del av lärarens roll innefattar att hjälpa eleverna finna de färdigheter som krävs för att åstadkomma detta. Läraren har som uppgift att göra lärandet lättare genom att inspirera, råda och hjälpa den lärande. Valet av vad som skall läras, hur och när, samt med ansvaret för att lära sig kan och bör nu ligga mer hos den lärande, anser Houghton – Brown.

5 Metod

Alvesson & Deetz (2000) anser att metod är:

”inte främst en fråga om ”databehandling” eller mekaniken och logistiken i produktionen/bearbetningen av data utan en reflekterande verksamhet där det empiriska materialet kräver en omsorgsfull tolkning och teoretiska, politiska och etiska frågor är av central betydelse.” (s. 11).

5.1 Empirisk forskning

Patel & Davidsson (1994) skriver att empirisk forskning, är när forskaren går ut i verkligheten för att finna de personer som har den information som behövs för att kunna uppnå studiens syfte. Den empiriska forskningen kännetecknas alltså av att kunskaperna bygger på observationer från verkligheten. För att jag skulle kunna uppnå syftet med min uppsats bestämde jag mig för att gå ut i verkligheten och se hur ridlektioner utförs på ridskolor i Sverige.

5.2 Arbetssätt och val av ansats

Jag började med att skapa mig ett preliminärt forskningsproblem utifrån min egen erfarenhet och vardagliga praktik som det saknas forskning om och som jag ville få mer förståelse för. Därefter bestämde jag mig för vilken enhet som jag skulle analysera och valde utifrån det ett konkret fall, i mitt fall, tre olika ridskolor. Det som bäst lämpade sig för detta arbete var att göra en fallstudie med en kvalitativ ansats. Detta grundade jag

utifrån Backman (1998) som skriver hur fallstudien utformas. Merriam (1994) skriver att fallstudien medger en närhet till den företeelse som skall studeras till skillnad från statistiska analyser och den fokuserar mer på att upptäcka processer och inte att bevisa utfall. Hon anser vidare att fallstudien som metod lämpar sig när forskaren vill undersöka en specifik företeelse, t.ex. ett program, en händelse, en person, ett skeende, en institution eller en grupp. En fallstudie är partikularistisk, deskriptiv, induktiv och heuristisk. Med det menas att den fokuserar på en viss person, företeelse, händelse eller situation och att beskrivningen av denna är omfattande och tät. Företeelsen grundar sig på observationer och intervjuer från verkligheten och läsarens förståelse för företeelsen kan förbättras genom forskarens skrivande.

Mitt arbetssätt har varit abduktivt vilket jag grundar utefter vad Alvesson & Deetz (1994) skriver. Detta arbetssätt används vanligtvis vid fallundersökningar och är en kombination av induktion och deduktion där forskaren har möjlighet att under processens gång utveckla och omtolka både teoridelen och det empiriska området i förhållande till varandra. Abduktion inbegriper således att forskaren har skaffat sig en förståelse under arbetets gång. Jag utgick först från min egen erfarenhet från verksamheten som ridinstruktör. Därefter läste jag in mig på de teorier som kan kopplas till mitt problemområde. Sedan skaffade jag mig mer förståelse för min verksamhet genom att gå ut i verkligheten och utföra den empiriska delen av arbetet. Under processens gång av min undersökning har jag sedan utvecklat och omtolkat både de teorier jag använt mig av och den empiriska delen. Detta har gjort att jag har skapat mig en ny förståelse för min verksamhet och utifrån det kan jag skapa nya teorier vilket i sin tur kan skapa en ny form av kunskapsbildning.

5.3 Datainsamling

Merriam (1994) anser att en styrka i fallstudieforskningen är dess möjlighet att kunna använda sig av flera metoder under datainsamlingen. Metoderna för datainsamling som jag använde var observationer och kvalitativa intervjuer.

Jag bestämde mig först för att använda mig av intervjuer, den typ av intervju som Kvale (1997) benämner kvalitativ. Han anser att intervjuer lämpar sig väl som metod, när undersökningen syftar att studera, beskriva och utveckla människans syn på sin egen livsvärld. De intervjuade i min undersökning skulle på detta sätt få möjlighet att beskriva sin syn på hur de uppfattar ridlektionerna. Därefter bestämde jag mig för att komplettera intervjuerna med observationer för att verkligen försöka finna ut hur situationen tedde sig på ridlektionerna och som Repstad (1999) skriver ”undersöka vad folk gör och se efter om det stämmer med vad de säger ” (s. 21).

5.3.1 Observationerna

Inför genomförandet av observationerna bestämde jag mig för att utgå från Patel & Davidssons (1994) frågor: Vad skall jag observera?... Hur skall observationerna registreras?...och...Hur skall jag som observatör förhålla mig till observationssituationerna?

Jag valde att observera tre dressyrlektioner eftersom dressyr är grunden för all ridning. Med dressyr menas att ryttaren rider hästen i de tre gångarterna, skritt, trav och galopp,

och får den att utföra olika rörelser. Detta i syfte att göra hästen lydig och smidig. Jag valde dressyrlektioner där eleverna inte bara skulle rida runt på ridbanan utan att de också skulle utföra en specifik dressyrrörelse. Rörelsen, som jag valde, var skänkelvikning. Det är en rörelse där hästens ben korsas över varandra och hästen förflyttar sig i sidled från en punkt till en annan. Rörelsen är ganska komplex och kräver att ryttaren kan koordinera sina hjälper samtidigt som det också krävs känsla för att veta hur man som ryttare skall inverka på bästa sätt.

Vid valet av hur mina observationer skulle registreras valde jag mellan strukturerade eller ostrukturerade observationer. Strukturerade observationer förutsätter att problemområdet är så pass väl formulerat att forskaren kan göra ett observationsschema då det nästan är givet vilka situationer och beteenden som skall ingå. Den ostrukturerade observationen har mer som syfte att söka så mycket information inom problemområdet som möjligt. Vid valet av strukturerade eller ostrukturerade observationer valde jag det senare då jag velat inhämta så mycket information som möjligt av mitt problemområde.

Inför valet av hur jag skulle förhålla mig vid observationssituationerna bestämde jag mig för att vara en icke- deltagande observatör, men att de observerade skulle känna till min närvaro. Detta för att de involverade skulle känna större tillit till mig inför intervjuerna, men samtidigt inte påverkas av min närvaro och ändra sitt normala beteende vid utförandet av ridlektionerna.

5.3.2 Intervjuerna

Jag utgick vid utformandet av mina intervjuer från Kvaales (1997) tankegångar. Den kvalitativa intervjun har möjlighet att bygga upp kunskap genom att ett samspel i form av ett samtal sker mellan två individer som har ett gemensamt intresse. Holme & Solvang (1997) skriver att standardiserade frågeformulär inte lämpar sig vid arbete med kvalitativa intervjuer. Det man vill ha fram är undersökningspersonernas egna uppfattningar, vilket gör att de i möjligaste mån får styra utvecklingen av intervjun istället för att bli styrda av forskaren. Holme & Solvang tar också upp både för- och nackdelar med gruppintervjuer. En av fördelarna med gruppintervjuer är att den enskilde kan genom interaktionen i gruppen få större insikt om sina egna åsikter och motiv. En av nackdelarna är att de som är väldigt språksamma och dominanta tar över intervjun och endast deras åsikter hörs.

Jag valde att inte använda mig av standardiserade frågeformulär. Mina intervjuer fördes mer som samtal och till min hjälp hade jag en intervjuguide (se bilaga 1 och 2). Den bestod av frågor som formulerats utifrån vad jag behövde få svar på utifrån mitt syfte, men var samtidigt ostrukturerade för att låta mina intervjupersoner själva välja ordningsföljd och inte styras av mig. För att intervjupersonerna inte skulle utsättas för grupppryck eller känna att de inte vågade säga vad de egentligen tyckte om ridlektionerna, skedde varje intervju enskilt och ej i grupp.

5.3.3 Val av intervjupersoner

Jag intervjuade tre ridlärare och sex elever.

Ridlärare

För att få intervjupersoner med relativt liknande bakgrund valde jag utifrån en adresslista över de som utbildat sig på den Hippologiska Högskoleutbildningen på Strömsholm och gått inriktning ”diplomerad ridlärare” andra året. De ridlärare som valdes ut har i sin tur haft vuxna elever som ridit för dem inom ridskoleverksamhet och som ridit på den kunskapsnivå jag önskat undersöka.

Elever

Eleverna var på den nivån att de alla kunde rida hästarna själva i de tre gångarterna och utföra vissa dressyrörelser men inte alltid rida hästarna i korrekt form vilket krävs på en högre nivå. Skälet till att jag inte valde nybörjare var att de behöver mycket styrning av ridläraren, då de inte har någon rutin alls. Mer vana elever ligger närmre ridläraren vad gäller kunskapen. Eleverna var vuxna. Jag valde medvetet att inte intervjua barn eftersom det kunde försvåra min tolkning av datainsamlingen då barn ofta har svårare att uttrycka sig och förklara vad de menar. Dessutom finns det fler ridgrupper med vuxna än med barn som är på nivån att de kan utföra dressyrörelsen skänkelvikning.

5.4 Utförande

Jag började med att via telefon kontakta ridlärare utifrån den tidigare nämnda adresslistan. Jag förklarade det övergripande syftet med min undersökning och sade att jag sökte ridlärare med just denna utbildning samt att de skulle ha vuxna elever som red på nivån som jag önskade. De tillfrågade ridlärarna svarade alla ja. Ridlärarna meddelade sina respektive ridskolechefer för att få deras godkännande till att de medverkade i min undersökning. Därefter valde ridlärarna ut den ridgrupp som var på rätt utbildningsnivå och meddelade eleverna att de skulle delta i en undersökning. Ridläraren frågade dessutom vilka två elever i gruppen som skulle kunna tänka sig att bli intervjuade.

5.4.1 Observationerna

Jag observerade ridlektionerna från läktaren. Varje ridlektion varade i 60 minuter och jag observerade ridlektionerna från det att elever och ridlärare kommit in på ridbanan tills dess att ridlektionen avslutades och eleverna satt av hästarna. Jag använde mig inte av bandspelare, då det hade varit tekniskt väldigt svårt pga alla de störande ljud som både hästar och ryttare åstadkommer under ridningens utförande utan valde istället att föra anteckningar. Jag antecknade det som skedde och sades under ridlektionerna.

5.4.2 Intervjuerna

Efter respektive ridlektion genomfördes intervjuerna. Inför intervjuerna informerades ridlärarna och eleverna om att deras svar skulle behandlas konfidentiellt och inte kunna härledas till dem personligen. Jag intervjuade varje ridlärare och elev enskilt och varje intervju varade mellan 20-40 minuter. Jag använde mig av bandspelare och förde inte anteckningar för att jag själv skulle kunna vara mer delaktig i intervjuerna.

5.5 Bearbetning och analys

Backman (1998) skriver att den ansevärd datamassan som insamlats måste först organiseras och struktureras innan den kan tolkas. Patel & Davidsson (1997) anser att den kvalitativa undersökningen skiljer sig från den kvantitativa i arbetet att analysera det empiriska materialet. I den kvantitativa undersökningen bearbetas vanligtvis allt material efter att det har insamlats medan det i den kvalitativa undersökningen kan löna sig att göra löpande analyser för att få idéer om hur arbetet skall gå vidare. Under arbetets gång har jag gjort löpande analyser efter att jag har varit på respektive ridskola. Detta för att skapa mig en helhetsbild över vad som sagts och skett där. Min målsättning har varit att hitta mönster, kategorier och teman i mitt material som skulle kunna härledas till de teorier som jag använt mig av.

Jag skrev rent mina anteckningar från observationerna och skapade mig en helhetsbild av hur jag uppfattade att ridlektionerna genomförts och vilka relationer som ridlärarna och eleverna haft till varandra. Därefter markerade jag de delar i texten som innefattade begreppen reflektion och kritiskt tänkande och satte dem i relation till mina teorier.

Vid bearbetningen och analysen började jag med att skriva ut intervjuerna från bandinspelningarna. Därefter läste jag igenom hela intervjun för att se vad de intervjuade sagt och hur de uppfattade ridlektionerna. Jag sökte även förstå vilka relationer som ridlärarna respektive eleverna hade till varandra. Även här försökte jag finna teman och mönster som överensstämde med mina valda teman, reflektion och kritiskt tänkande, och markerade dem i intervjutexterna. Dessa sattes sedan i relation till mina teorier.

5.6 Metodens trovärdighet

Merriam (1994) anser att den kvalitativa forskningen inte kan använda sig av de vedertagna sätten som används inom den kvantitativa forskningen för att fastställa metodens trovärdighet. Begreppen reliabilitet och validitet måste ges en annan innebörd även om det alltid handlar om att kunna lita på de resultat som den kvalitativa fallundersökningen visar.

Reliabiliteten handlar om i vilken utsträckning ens resultat kan upprepas. Denna kan stärkas genom att forskaren klargör för vilka utgångspunkter och vilket teoretiskt perspektiv som styrts undersökningen. Dessutom beskrivs studien i detalj hur den genomfördes och hur ens slutsatser från den tillgängliga informationen har erhållits. Jag har utgått från Merriam för att fastställa metodens trovärdighet. Jag har klargjort för hur jag genomfört min undersökning och hur jag dragit mina slutsatser.

Validiteten (inre och yttre) frågar sig om resultaten från undersökningen stämmer överens med verkligheten och om de är tillämpliga även i andra situationer än den undersökta (Merriam, 1994). Den inre validiteten löses genom att forskaren använder sig av flera informationskällor och metoder. Detta anser jag att jag gjort i mitt arbete genom att jag har angripit problemområdet från tre olika håll, observationer och intervjuer av både ridlärare och elever. Frågan om den yttre validiteten blir olöst när forskaren skriver inom ett fall som är unikt i sitt slag, vilket jag anser att mitt arbete är.

Alvesson & Deetz (2000) påpekar att i all kritisk forskning krävs att forskaren försöker undvika att se på sin sociala värld som alltför bekant och självklar. Forskaren kan lätt drabbas av kulturell blindhet vilket menas att man är för insatt i sin bransch. Komplexiteten i att forska inom sitt eget område och kanske drabbas av att man är för insatt och för "blind" för den egna verksamheten och dess skeende måste också sättas i relation till den kunskap forskaren har inom sitt område. Jag har försökt skapa distans och opartiskhet till mitt arbete genom att använda mig av den kunskap jag har men samtidigt också försökt se på verksamheten på ridskolorna "med nya ögon". Eftersom jag valt att observera och intervjua personer inom samma bransch som jag själv är verksam i, har det varit viktigt att försöka hålla distans och opartiskhet till dem. Detta är alltid ett problem i kvalitativa undersökningar och jag försökte i möjligaste mån undvika problemet genom att inte välja intervjupersoner som jag kände.

5.7 Resultatdelens upplägg samt ord- och begreppsförklaringar

Upplägg

Uppsatsens syfte är att undersöka hur ridläraren ger utrymme för eleverna att reflektera och tänka kritiskt i samband med ridlektioner. Jag väljer att redovisa varje ridskola som jag besökt var för sig med tillhörande observation och intervjuer för att se hur varje enskild ridlektion tolkas av de inblandade, däribland jag själv. Först sker en kortfattad beskrivning av observationen. Detta för att läsaren skall få en bild av hur ridlektionerna har genomförts. Därefter beskrivs vad ridlärarna och eleverna säger vid intervjuerna om hur de angriper problemområdet "att lära ridning". Detta för att berätta för läsaren vad jag fått fram ur mina intervjuer. Analysen sker därefter i två steg. I analys 1 analyserar jag hur ridläraren förhåller sig till sina elever och vice versa. I analys 2 ställs observationerna i relation till vad som sagts vid intervjuerna för att se om det som görs överensstämmer med vad som sägs. De citat som jag väljer att presentera speglar gemensamma eller avvikande karaktärer för att därigenom ge läsaren en mer levande bild av vad ridlärarna respektive eleverna sagt.

Ord - och begreppsförklaringar

I resultatdelen förekommer vissa termer och uttryck som används inom ridning vilka här förklaras för läsaren för att underlätta förståelsen vid läsandet av denna del.

"De tre gångarterna" som hästen kan röra sig i är skritt, trav och galopp.

"Fyrkantsspåret" är det spår på ridbanan som följer ridbanans väggar. Detta spår följer ryttaren eller rider olika ridvägar innanför detta.

När hästen travar, har ryttaren möjlighet att välja mellan att sitta ned i sadeln eller att använda sig av "lättridning". Under lättridningen avlastas hästens rygg varannat steg genom att ryttaren reser sig upp i stigbyglarna (hållare för fötterna). Lättridning används vanligen under uppvärmningsfasen och vid ridpassets avslutande. Hästen rör sig med diagonal fotförflyttning i trav vilket gör att ryttaren ibland "byter sittben" (sitter till två steg så att hon hamnar på det andra frambenet) för att avlasta hästens framben.

Tyglarna är de remmar som är fästade vid tränset som sitter på hästens huvud under ridning och de går från hästens mun till ryttarens hand. Tyglarna används främst till att

styra och bromsa hästen. Att rida med ”kort tygel” innebär att ryttaren har sträckt tygelkontakt till hästens mun och ryttarens signaler med sin hand via tygeln till hästen som känner dem i sin mun och då gör vissa saker. När ryttaren släpper efter på den sträckta tygelkontakten, ger ”lång tygel”, ges hästen inga signaler via tyglarna.

”På tygeln”, är ett begrepp som innebär att ryttaren rider hästen så att den arbetar rätt med sin kropp och bär upp sin ryttare med vissa muskler, sänker sitt huvud och har en viss hållning. Hästen går då i en form som gör att den lättare kan bygga upp muskler som lämpar sig för att bära upp ryttaren.

Att rida ”övergångar mellan gångarter” innebär att ryttaren rider t. ex. avsaktning från trav till skritt.

6 Resultat och analys

6.1 Ridskola 1

Observationen

Fyra av gruppens sju elever deltog i ridlektionen vid observationstillfället. Det var tre kvinnliga elever och en manlig elev. En av de kvinnliga eleverna verkade ha mindre rutin än de övriga. De red inte hästarna i rätt form men några av dem var på gång att klara av det. Föregående lektion hade eleverna ridit en liknande övning.

Ridläraren filmade ibland sina elever under ridlektionen för att spara sin röst då hon för tillfället var förkyld. Eleverna skrittade först hästarna på lång tygel några minuter medan ridläraren placerade ut koner för att markera för eleverna vilken väg de sedan skulle rida i övningen med skänkelvikning. Därefter sade hon till eleverna att börja trava sina hästar under lättridning i syfte att värma upp dem inför lektionens huvudövning, skänkelvikning. Ridningen skedde självständigt genom att eleverna fick välja väg på ridbanan och utan att ridläraren kommenterade vad de gjorde. Därefter sade hon till dem att träna på övergångar mellan skritt och trav och hon började att instruera dem. När eleverna passerade ridläraren sade hon hur de skulle förbättra sin ridning genom att ge dem korta instruktioner. Hon sade t.ex. ”byt sittben”, ”känn var du har hästen”, ”gör så här istället”. De råd och instruktioner som ridläraren gav eleverna, tog de till sig genom att försöka utföra dem, och ibland nickade de eller svarade jakande för att visa att de hade förstått vad hon ville att de skulle göra. Ridläraren uppmuntrade sina elever när de ur hennes synvinkel hade gjort rätt genom att säga t.ex. ”bra”.

Efter uppvärmningsfasen sade hon till eleverna att påbörja ridningen av dagens övning i skänkelvikning. Under övningen rättade ridläraren eleverna, när något inte fungerade och de försökte då göra som hon sade till dem att göra. Vid ett tillfälle när ridläraren kommenterade hur övningen utfördes sade en elev lite förvånat ”jag som tyckte det kändes bra”. Ridläraren förklarade då vad hon menade och eleven försökte därefter rida på det sätt som ridläraren ville ha det. Eleverna red övningen ett flertal gånger och ridläraren kommenterade så mycket hon hann med. Många gånger red de förbi henne utan att hon hann hjälpa dem, då de kom i så tät följd efter varandra. Den mindre avancerade eleven hade problem att utföra skänkelvikningen korrekt men hon fick hjälp av ridläraren först efter att hon ridit den ett flertal gånger. Då övningen i skänkelvikning

ridits, sade ridläraren till sina elever att träna på övergångar mellan trav och galopp. Under lektionens gång skrittade eleverna aldrig på lång tygel men de gjorde det själva ibland på kort tygel innanför fyrkantsspåret. Lektionen avslutades med att eleverna skrittade sina hästar på lång tygel och ridläraren och jag gick iväg för intervju. I vanliga fall brukade ridläraren gå igenom hur ridlektionen gått med varje elev.

Lärarens angreppssätt för att lära eleverna rida

Vid intervjun av ridläraren berättar hon på vilket sätt hon vill att hon och eleverna skall förhålla sig till varandra. Hon anser att hon har en rätt så öppen kontakt med sina elever och inte någon militärisk ordning där eleverna känner att ridläraren menar ”håll er på er plats”, utan att ridläraren och eleverna kan diskutera och ställa frågor till varandra. Hon låter eleverna ofta rida självständigt för att de skall lära sig att tänka själva och träna upp sin egen känsla för att få bästa inverkan på hästen under ridningen. Hon vill att eleverna skall känna att de har fått ut något från lektionen och haft kul. Ibland brukar hon sitta upp på en häst för att visa eleverna hur de skall göra och ställa frågor till dem för att höra om de kan det tekniska kring ridningen, och varför de skall göra på ett visst sätt. Hon planerar lektionerna själv och eleverna får lämna in egna förslag till henne om vad de vill göra under sina ridlektioner.

Elevernas angreppssätt för att lära sig rida

De två elever som intervjuas är båda kvinnor. De skiljer sig något, en av dem har mindre erfarenhet och rutin på att rida. De vill båda utveckla sig i sin ridning och klara av att rida hästen i bättre form. För att förbättra sin ridning provar de sig hela tiden fram hur de skall göra och utgår från hur det känns och hur ridläraren tycker att det ser ut. De vill ha så mycket hjälp som möjligt av ridläraren medan de rider. De använder ridläraren som den som kan ge dem kunskap för att få dem att rida bättre, och de anser att eftersom hon har mest kunskap, har hon också mest rätt. De ställer ibland frågor för att få fram vad ridläraren tycker är bra eller inte med deras ridning. Det visar sig att de båda eleverna sällan ställer frågor till ridläraren men av helt olika skäl. Den mindre rutinerade eleven gör det sällan därför ”jag är inte sån som person” medan den mer rutinerade litar mer på sin egen känsla och inte tycker att hon behöver fråga. När de skrittar själva på lång tygel, brukar de reflektera över hur ridningen gått. Den mer rutinerade eleven utgår mer från sin egen känsla än den andra eleven. Om det känns rätt men ridläraren inte är nöjd, så försöker hon göra som ridläraren säger istället. Båda eleverna anser det vara positivt att ridläraren ibland sitter upp och visar till häst. De är inte med och planerar ridlektionerna, däremot lämnar de in önskemål. De säger båda att de gärna velat ha mer inflytande över vad de lär sig, även om de litar till ridlärarens kompetens att avgöra detta.

Analys 1, relationen lärare - elever

Vid analysen av vad ridläraren och eleverna har sagt framkommer att ridläraren och elever säger sig kommunicera och diskutera ridningen med varandra för att lära ridning. Både ridläraren och eleverna ställer frågor till varandra för att komma fram till vad som är bra respektive mindre bra i ridningen. Dessa frågor är en kombination av hur det känns för ryttaren och hur ridläraren upplever att det ser ut. Det verkar dock som att det sker i en form av envägskommunikation och inte någon diskussion. Ridläraren står för en slags yttre stimuli och överför till eleverna sin kunskap och vad hon anser vara rätt.

Eleverna verkar se sin ridlärare som den som har kunskap och vad de själva kan och tycker är inte lika betydelsefullt.

Analys 2, relationen mellan observationen och intervjuerna

Vid analysen av relationen mellan observationen och intervjuerna framkommer det att observationerna visar på en sak och intervjuerna på en annan. Under ridlektionerna styr ridläraren sina elever, och vad eleverna själva kan och känner har en underordnad roll i lärandet. För eleverna är ridläraren en slags mästare och eleverna ifrågasätter inte påståenden från ridläraren då de anser att hon har rätt pga hennes kunskap. Hon tillåts av eleverna vara den som styr vad och på vilket sätt de skall lära sig inom ridningen. Eleverna ges inga pauser under ridlektionen för att kunna reflektera över vad de gjort, utan de får reflektera medan de rider och när de skrittar av hästarna vid ridlektionens slut. Jag finner också att den diskussion som ridlärare och elever säger sig använda inte riktigt märks. De diskussioner som sker är mer i form av envägskommunikation från ridlärarens sida och under ridlektionen tar ridläraren mer kommando över situationen och eleverna gör som hon säger. Om eleverna vill ha ytterligare hjälp, får de stanna till vid henne. Både ridlärare och elever verkar arbeta efter trial- and - error- metoden genom att rida övningen i skänkelvikning flera gånger. Detta ger eleverna möjlighet att träna upp sin färdighet inom ridning, men de stannar nästan aldrig upp för att fråga och diskutera. Ridläraren uppmuntrar inte eleverna till att tänka kritiskt och eleverna säger vid intervjuerna att de inte hade anledning att ifrågasätta ridlärarens påståenden. Detta märks också vid observationerna, då det vid endast ett tillfälle är en elev som ifrågasätter vad ridläraren säger och eleven sedan rättar sig efter vad ridläraren tycker.

6.2 Ridskola 2

Observationen

Åtta av gruppens tolv elever deltog i ridlektionen vid observationstillfället. Det var sju kvinnliga elever och en manlig elev. De red alla hästen i rätt form. De hade ridit skänkelvikning veckan innan.

Ridlektionen började med att eleverna skrittade fram sina hästar på lång tygel samtidigt som ridläraren frågade dem hur det hade gått veckan innan då de haft en vikarie. Hon förklarade därefter vad de skulle rida för övning idag. Efter några minuter började de värma upp sina hästar själva genom att trava runt på ridbanan under lätt ridning. Ridläraren gav dem råd hur de skulle förbättra sin ridning när de passerade henne. Hon gav dem mestadels korta instruktioner medan de red runt henne, t.ex. ”byt sittben”, ”korta yttertygeln”, ”sätt dig ner i sadeln”. De nickade bifallande och försökte sedan att göra som hon sagt till dem. Ridläraren sade till sina elever när hon ansåg att de hade gjort rätt.

Ridläraren sade därefter till sina elever att påbörja övningen i skänkelvikning. De red övningen i skänkelvikning ett flertal gånger och provade sig fram samtidigt som ridläraren gav dem korta instruktioner och råd hur de skulle förbättra ridningen. Under ridlektionens gång stoppade aldrig ridläraren eleverna för att förklara vad hon menat utan de stannade ibland till vid henne och frågade hur de skulle göra. Vid ett tillfälle stannade en elev till vid henne och undrade varför hon skulle rida hästen på det sättet som ridläraren sagt och ridläraren förklarade då utförligare vad hon menat. Eleven red därefter ut på ridbanan igen och försökte göra som ridläraren sagt till henne att göra.

Eleverna fick ingen skrittpaus på lång tygel av ridläraren under ridlektionen utan de red själva ibland in från fyrkantsspåret och skrittade på kort tygel. Ridläraren avslutade ridlektionen med att låta eleverna skratta sina hästar på lång tygel och samtidigt prata med varje elev om hur det hade gått under ridlektionen.

Lärarens angreppssätt för att lära eleverna rida

Vid intervjun av ridläraren säger hon sig anse att hon har en rätt så öppen dialog mellan sig och sina elever och att de skall kunna svara på hur man gör i ridningen. Hon låter dem ofta rida självständigt, då eleverna själva önskat det, och hon vill låta dem prova mycket själva för att kunna rida hästen i bättre form och för att lära sig hitta känslan för hur de skall inverka i ridningen. Hon vill hjälpa eleverna så mycket som möjligt både före, under och efter en övning och helst samma elev en längre stund. De flesta av eleverna anser hon dock har samma problem, och då ger hon instruktioner till hela ridgruppen. Det är sällan som eleverna inte tycker som hon gör, i sådana fall är det endast vissa elever. Det är ”aldrig någon som har några motsatser”. Ibland sitter hon upp på en häst för att visa eleverna hur de skall göra. Hon brukar planera elevernas ridlektioner för några veckor i taget och eleverna får lämna förslag till ridläraren vad de vill göra.

Elevernas angreppssätt för att lära sig rida

De båda eleverna som intervjuas är kvinnliga. De säger sig önska förbättra sin känsla i ridningen för att kunna rida hästarna i en bättre form. Eleverna lär sig ridning genom att ibland ställa frågor och diskutera ridningen med ridläraren. De provar sig fram i sin ridning och vill ha så mycket hjälp som möjligt av ridläraren både före, under och efter att de rider en övning. De frågar ridläraren, när de anser sig behöva hjälp. Om de inte tycker som ridläraren, brukar de diskutera det, då de anser sig ha ett hum om hur det skall kännas, men samtidigt så sker dessa situationer nästan aldrig. En av eleverna säger sig tänka så här vid en situation där hon och ridläraren tycker olika: ”hur har jag kunnat sitta och göra så oerhört fel utan att vara medveten om det?” De ser det som positivt att ridläraren ibland visar till häst hur ridningen skall utföras. Eleverna är inte med och planerar ridlektionerna däremot lämnar de ibland in förslag på vad de vill göra. Båda hade önskat att få bestämma mer över vad de lär sig men anser dock att ridläraren har bra idéer för att göra detta.

Analys 1, relationen lärare - elever

Vid analysen av hur ridläraren och eleverna relaterar till varandra enligt intervjuerna, visar det sig att alla parter säger sig vilja diskutera ridningen och ställa frågor till varandra. Detta sker dock huvudsakligen i formen av att ridläraren står för en form av yttre stimuli och som den som kan ge eleverna de rätta svaren. Elevernas syfte med de frågor som de ställer till ridläraren är att ta till sig den kunskap som ridläraren har, och ridläraren kontrollerar att eleverna har tagit till sig hennes kunskap. Eleverna använder sig av ridläraren som den som kan ge dem de rätta svaren och eleverna låter ridläraren bestämma över vad och på vilket sätt de skall lära sig. Detta är i likhet med den behavioristiska teorin där ridläraren styr sina elever in på vad hon anser är den rätta vägen för att rida bättre. Den kunskap, som eleverna själva har, verkar ha en underordnad roll inför ridlärarens kunskap. Det kritiska tänkandet hos eleverna inför ridlärarens påstående fungerar inte riktigt då ridläraren ses som en slags mästare av eleverna som alltid har rätt.

Analys 2, relationen mellan observationen och intervjuerna

Genom att sätta observationen i relation till mina intervjuer visade det sig att det som sker i samband med ridlektionerna inte är det samma som ridläraren och eleverna sagt sig vilja ha. Dessa elever har något mer rutin inom ridning och rider också mer självständigt. Det ges inga speciella pauser under ridlektionen för eleverna att reflektera över sin ridning utan de får reflektera medan de rider eller när de själva tillskansar sig skrittpauser. Trots att eleverna har ridit en liknande övning veckan tidigare, så relateras aldrig den tidigare lektionen till dagens. Observationen visar även här hur eleverna låter ridläraren bestämma vad de skall göra. Trots att både ridläraren och eleven säger sig vilja ha mer diskussion med varandra, verkar de utnyttja ridlektionen till att eleverna skall hinna rida så mycket som möjligt. Övningarna i skänkelvikning rids ett flertal gånger och ridläraren rättar eleverna efter vad hon tycker är det rätta. Alla instruktioner angående, vad och hur eleverna skall göra, sker medan de rider och eleverna godtar detta, och försöker rida som hon säger till dem att göra. Vid intervjuerna sade eleverna att de kunde diskutera, när de inte tyckte som ridläraren. Det visar sig dock att det trots allt alltid är vad ridläraren tycker som är det rätta. Vid tillfället när en av eleverna tänkte kritiskt över vad ridläraren säger till henne, så rättar sig eleven sedermera efter vad ridläraren tycker. Ridläraren uppmuntrar aldrig eleverna till att tänka kritiskt.

6.3 Ridskola 3

Observationen

Fem av gruppens sju elever deltog i ridlektionen vid observationstillfället. Alla elever var kvinnliga. Eleverna red inte hästarna på tygeln men en del var på gång att klara av det. De hade alla ridit rörelsen skänkelvikning vid tidigare ridlektioner.

Ridlektionen inleddes med att eleverna skrittade sina hästar på lång tygel och ridläraren frågade dem hur det hade gått veckan innan då de haft en annan lärare. Hon undrade om det var något som eleverna ville att hon speciellt skulle titta på under dagens lektion som den andra ridläraren tränat eleverna under föregående lektion, men eleverna svarade nej. Därefter började de trava hästarna under lättridning och ridläraren sade till dem vilka vägar de skulle rida på ridbanan. Ridläraren gav råd till eleverna medan de red och frågade ibland eleverna hur det kändes i ridningen. De svarade då jakande, nickade eller inte alls. Ridläraren stoppade aldrig eleverna utan de stannade ibland till vid ridläraren för att ställa frågor om sin ridning. De instruktioner som ridläraren gav var ofta korta och i syfte att rätta till fel så snabbt som möjligt, t.ex. ”sänk ytterhanden!”. Hon uppmuntrade även eleverna i vissa situationer att fortsätta att rida på ett liknande sätt genom att ropa ”bra”, ”fortsätt så”. Efter att de värmt upp sina hästar samlade ridläraren eleverna och förklarade för dem hur hon ville att de skulle arbeta hästarna vidare under ridlektionen. Hon ställde vissa teoretiska frågor som eleverna svarade på.

Därefter red de övningen i skänkelvikning ett flertal gånger. Medan de red övningen, gav ridläraren korta snabba instruktioner för att hjälpa eleverna att åtgärda de fel som uppstod. Efter ungefär halva lektionen fick eleverna en skrittpaus på lång tygel, då ridläraren passade på att fråga eleverna om deras ridning. En elev stannade till vid ridläraren och förklarade hur det kändes och undrade över hur hon skulle göra för att det skulle bli bättre och ridläraren gav råd. Ridläraren avslutade ridlektionen med att prata

med var och en av eleverna om hur ridlektionen hade gått, under tiden skrittade de sina hästar på lång tygel.

Lärarens angreppssätt för att lära eleverna rida

Vid intervjun av ridläraren säger hon att hon ser det som sin uppgift att inspirera sina elever att vilja lära sig själva och att utvecklas i sin ridning. Hon vill hjälpa dem så mycket som möjligt både före, under och efter de rider en övning och ser det också som sin uppgift att ”ta dem genom övningen.” De gånger som eleverna har fått rida mer självständigt anser hon att de inte riktigt har klarat av det. Hon brukar ibland diskutera ridningen med var och en av sina elever under pågående ridlektion. Hon brukar fråga vad som har hänt och hon berättar vad hon tycker är bra och försöker förhöra sig om vad de själva tycker. Hon anser att många av eleverna har svårt att säga vad de själva tycker. Ibland sitter ridläraren upp till häst för att visa eleverna. Hon planerar lektionerna tio veckor i taget och eleverna får lämna egna förslag på vad de vill göra under ridlektionerna.

Elevernas angreppssätt för att lära sig rida

De två elever som intervjuas är kvinnliga. De säger sig båda vilja förbättra sin förmåga att känna hur de skulle kunna inverka på hästen för att få den att gå i en bättre form. Eleverna tycker att det är bra när de får möjlighet att diskutera ridningen med läraren efter ridlektionen. En elev säger ”då hon inte alltid hör eller hinner med det som sägs när hon rider”. De vill ha mest hjälp av ridläraren under tiden de rider en övning så att den då kan korrigeras så snabbt som möjligt. Frågor som eleverna ger till ridläraren gäller när de inte vet hur de skall göra en viss övning eller hur de skall förbättra ridningen. De reflekterar ofta över sin egen ridning medan de rider. Eleverna säger sig ibland kunna känna, när det inte fungerar i ridningen, men går även på vad ridläraren säger till dem. Om de tycker annorlunda än ridläraren säger de inte till om det, även om det hade känts rätt i ridningen, eftersom ridläraren har mer kunskap. Båda eleverna ser det som positivt att ridläraren ibland sitter upp och visar till häst. De anser att ridläraren har den kunskap som krävs för att kunna avgöra vad de skall lära sig.

Analys 1, relationen lärare - elever

Vid analyserandet av vad som sagts under intervjuerna av ridläraren och eleven framkommer att samtliga parter vill diskutera hur ridningen skall kunna förbättras. Ridläraren försöker hjälpa sina elever så mycket som möjligt, då hon anser att de inte alltid riktigt kan klara av att rida självständigt. Elevernas relation till ridläraren är att diskutera med denne om ridningen för att få fram hur det skulle kunna kännas bättre. Eleverna använder ridläraren som en slags mästare, som den som alltid har rätt och som den som skulle kunna få dem att rida bättre. Ridläraren står även här för en form av yttre stimuli som eleverna tar till sig i syfte att lära sig rida så bra som möjligt. Eleverna låter ridläraren styra vad och på vilket sätt de skall lära sig och den kunskap, som eleverna själva har, verkar ha en underordnad roll inför ridlärarens kunskap. Det kritiska tänkandet används inte av eleverna eftersom de relaterar till ridläraren som den som har den rätta kunskapen.

Analys 2, relationen mellan observationen och intervjuerna

Vid analysen av vad som sker under observationerna kontra det som sagts under intervjuerna visar det sig även här att det som de alla säger sig skulle vilja ske under

ridlektionerna inte riktigt lyckas. Ridläraren inleder ridlektionen med att försöka relatera dagens lektion till vad de gjorde veckan innan men får ingen respons av eleverna. Vid den här ridlektionen ger ridläraren dock något mer utrymme för eleverna att reflektera över sin ridning genom att hon ger eleverna en skrittpaus på lång tygel. Den möjlighet eleverna får att reflektera sker annars samtidigt som de rider. Den skrittpaus eleverna får av ridläraren under ridlektionen utnyttjar de själva till att fundera över sin ridning men den används inte av ridläraren till att diskutera ridningen. Då ridläraren vid intervjun säger att hennes uppgift är att ta eleverna genom övningarna, kan det vara så att eleverna överlåter ansvaret till ridläraren och inte tar tag i det själva. Både ridläraren och eleverna säger sig vilja kunna föra en god dialog under ridlektionerna. Samtidigt visar det sig att det är ridläraren som hela tiden styr undervisningen vilket kan kopplas till mästarläran. Diskussionerna är egentligen inte ett utbyte av varandras tankar utan när ridläraren har sagt sitt så försöker eleven sedan göra som ridläraren sagt. Övningen i skänkelvikning utförs genom att eleverna rider den flera gånger och att ridläraren fattar beslut om vad som skall rättas till och på vilket sätt. Ingen av eleverna framför något kritiskt tänkande vilket de sagt vid intervjuerna att de heller inte brukar göra. Ridläraren låter heller inte eleverna ifrågasätta hennes påståenden.

7 Slutsats

Uppsatsens syfte är att undersöka hur ridlärarna ger eleverna utrymme att reflektera och tänka kritiskt i samband med ridlektioner.

Vid dessa tre undersökta ridskolor finner jag ingen nämnvärd skillnad i utformningen av ridundervisningen. Det som framkommer under intervjuerna skiljer sig från vad som sedan sker under observationerna. Intervjuerna visar att ridlärare och elever säger sig vilja ha en god kommunikation med varandra. Det som händer är emellertid att ridläraren förmedlar sin kunskap och överför den till sina elever. Både ridlärare och elever är medvetna om vilka egenskaper som en ryttare behöver träna på och att en stor del i det är att ryttarna skall lära sig känna för att få till ett samspel med sin häst. Elevernas synsätt på ridlärarna visar att de vill ta del av deras kunskap och att det är just ridlärarna som har kunskapen. Observationerna visar på att de tillfällen som eleverna får möjlighet att reflektera är i första hand samtidigt som de rider, samt efter ridningens avslutande. De visar även på att ridlärarna inte tar hänsyn till den unika situationen som varje ekipage är i. De låter inte eleverna träna på att bedöma hur hästarna uppfattat signalspråket från ryttarna utan använder sig av den behavioristiska teorin genom att styra eleverna och deras lärande. Detta görs genom att ridlärarna främst ger eleverna korta instruktioner när de rider med syfte att förbättra ridningen i den direkta situationen. Eleverna belönas sedan av ridlärarna genom att de säger till dem att de har gjort rätt. De diskussioner som sker under ridlektionerna är främst i formen av att ridlärarna överför sin kunskap och berättar vad de tycker om elevernas ridning genom envägskommunikation och inte ett åsiktsbyte dem emellan. Ridlärarna "hjälp" hela tiden eleverna genom att säga hur de skall förbättra ridningen innan de själva får möjlighet att lösa problemen och utveckla sin känsla för vad som är rätt eller fel i sin ridning. Detta gör att elevernas egen kunskapsbildning kring ridningen som fenomen inte utvecklas och samspelet mellan ryttare och häst hämmas.

Det kritiska tänkandet sker sällan under ridlektionerna vilket överensstämmer med vad både ridlärarna och eleverna sagt under intervjuerna. Det militäriska inflytandet i

formen av att ge order är något uppmjukat men det är fortfarande ridlärarna som bestämmer och beordrar eleverna vad och hur de skall utföra ridningen på ridlektionerna. Eleverna verkar betrakta sina ridlärare som mästare och som den enda som har kunskap.

8 Diskussion

Jag anser att valet av att använda mig av intervjuer med ostrukturerad karaktär visade sig vara ett positivt sätt att få fram mycket av hur de intervjuade uppfattade sin situation inom ridundervisning. Genom att jag dessutom använde både observationer och kvalitativa intervjuer gav ett sanningsenligt resultat, då de var för sig hade påvisat helt olika resultat. Genom att kombinera dem kunde jag som Repstad (1999) skriver, få fram om det som jag såg i observationerna överensstämde med det som sades i intervjuerna.

Intervjuerna visade att i teorin vet både ridlärare och elever hur de vill ha det med en bra dialog med varandra men när de går ut i praktiken använder de sig av ett förlegat sätt att undervisa. Jag upptäckte i min undersökning att även om ridningen har utvecklats genom åren till att ha ett helt annat syfte än att utföras i situationer av krig sker undervisningen på ridskolorna, ur min synvinkel, på ett förlegat sätt och med militära inslag. Skälet till detta kan vara att både ridlärare och elever har svårt att lämna detta synsätt och att traditionen fortfarande är stark. Det militära inflytandet var något uppmjukat men trots att de tre intervjuade ridlärarna alla hade utbildning, som inte i lika hög grad bygger på traditionella tankegångar inom sin verksamhet, använde de sig av detta sätt att undervisa. Ridlärarna i undersökningen blev alla någon sorts mästare som beordrade eleverna under ridlektionerna vad och hur de skulle rida och det som ridlärarna påstod ifrågasattes sällan av eleverna.

Min undersökning i likhet med Redelius (2002) forskning visar att ridlärarna använder sig mycket av instruktioner när de lär ut. Ridlärarna använder sig en hel del av allmänna instruktioner istället för att använda sig av de frågor som Houghton–Brown (1995) nämner. Hon anser, att de som rider för ridlärare idag har en annan möjlighet att analysera och fråga om sin ridning men min undersökning visar att så inte skedde i så hög utsträckning vid dessa tre ridskolorna. Jag instämmer med Houghton- Brown att eleverna och deras lärande skulle kunna utvecklas genom att de ibland får stanna upp och diskutera ridningen och få frågor som ”Varför blev det så? Vad skall du göra nästa gång för att det skall bli bättre?”. Istället för att ridlärarna ”hjälper” eleverna genom att säga vad de skall göra, kan de lära dem att utveckla ett förande av resonemang för att eleverna senare skall kunna fatta beslut själv. I likhet med Lundesjö–Öhrström (1998) anser jag att kontakten mellan ridlärare och elever skulle kunna förbättras och att använda sig av Houghton-Brown’s frågor skulle kunna vara ett sätt. Detta genom att ridlärarna ger mer utrymme för eleverna att reflektera och tänka kritiskt. Detta kan leda till att få eleverna att analysera sin ridning. Zetterqvists (1998) forskning visade att svenska tränare inom ridning använder sig av ett analyserande undervisningssätt. Min undersökning visar på att lärandet i ridskolan har alla förutsättningar att kunna utvecklas då både ridlärare och elever visade sig vara positiva till att vilja kommunicera så bra som möjligt med varandra för att lära ridning. Det är möjligt att ridlärarna själva tränar för tränare som använder sig av ett mer analyserande undervisningssätt. Detta skulle då kunna medföra att ett analyserande undervisningssätt även skulle kunna överföras till

ridundervisningen som sker i ridskolan. Zetterqvist anser vidare att den militära metoden var lämplig att använda i ridundervisning på en grundläggande nivå. I min undersökning visade det sig att eleverna var så pass avancerade att de fick rida en hel del självständigt och trots detta använde sig inte ridlärarna av ett analyserande undervisningsätt.

Det gamla militära inflytandet finns således kvar och kan kopplas till mästarläran. En aspekt på vad som sker i miljöer med mästarlära är vilken inverkan den får på de inblandade. Nielsen & Kvale (2002) anser att mästarläran kan både ses som positiv och negativ. Jag anser att ridskoleryttarna på dessa ridskolorna utsätts för en negativ form av mästarlära som visar sig i att de värderingar och kunskaper som ridläraren har reproduceras på eleverna, då de endast har ridläraren som den som har och kan ge kunskap. Eleverna ges inte utrymme för sin egen kunskapsbildning. En annan aspekt av att ridläraren anses stå för den rätta kunskapen märktes i att det kritiska tänkandet var i det närmaste obefintligt på de tre undersökta ridskolorna. Eleverna anser att ridläraren har mest kunskap vilket gör att denne då också har rätt oavsett vad eleverna själva känner, när de rider. Detta gäller både mer och mindre rutinerade elever, vilket tyder på att ridläraren dominerar i sin roll som den ende att ha kunskap oavsett elevernas kunskapsnivå. Trots att samtliga elever är vuxna och således skaffat sig en hel del egna erfarenheter och kunskap inom ridning, och ibland tycker annorlunda än ridlärarna, väljer de ändå att inte ifrågasätta dem. Jag instämmer med Moore & Parker (1986) som anser att det kritiska tänkandet är en livsviktig förmåga och något som måste tränas upp för att utvecklas. Jag anser att ridlärarna i undersökningen inte låter eleverna träna upp denna förmåga under ridlektionerna.

Bristen på kritiskt tänkande av eleverna inför ridlärarnas påståenden kan kopplas till den behavioristiska teorin om att människan skall styras och formas. Skinner (1969) lät eleverna göra försök och misstag i syfte att effektivisera undervisningen. Detta är något som märks i ridskolornas utformande av undervisning. Ridlärarna och eleverna arbetar mycket efter trial-and-error-metoden och eleverna styrs av ridlärarna som säger direkt till eleverna i situationen hur de skall göra för att förbättra ridningen. Ridlektionerna utförs rätt så effektivt med mycket ridning och lite eftertanke. Detta gör att eleverna inte utvecklar sin förmåga till bedömning av vad som är rätt eller fel när de rider. Visserligen är det positivt att eleverna får rida övningen ett flertal gånger och pröva sig fram men jag anser att det inte går att lära sig rida utan att få möjlighet att reflektera över vad som händer. Ridlärarna har här möjlighet att t.ex. relatera mer till det som eleverna gjort vid tidigare ridlektioner för att få dem att reflektera över detta. Samtliga elever i min undersökning hade nämligen ridit samma eller liknande övningar vid ridlektioner tidigare. Det visade sig också att en vanlig metod på ridlektionerna är att eleverna rider övningarna ett flertal gånger vilket gör att de upprepar sina fel då ridlärarna inte har möjlighet att hjälpa sina elever så pass mycket som de säger sig vilja. Det var endast under den tredje observerade ridlektionen som eleverna fick en skrittpaus på lång tygel under lektionens gång. Varför de andra två lektionerna inte hade det, vilket de brukade ha enligt eleverna, kan ha berott på att ridläraren ville verka effektiv.

Som tidigare nämnts utfördes ridlektionerna rätt så effektivt med mycket ridning och lite eftertanke. Att reflektera tar tid, och tid är något som alla de intervjuade ridlärarna anser att de saknar. Då de hela tiden har många elever som vill lära sig att rida, är det

lätt att undervisningen sker mekaniskt och utan eftertanke. Jag anser att om eleverna ges utrymme till att reflektera över vad de gör, så skulle ridningen kunna effektiviseras på ett annat sätt. Eleverna skulle i förlängningen kunna fatta egna beslut snabbare och rätta sig själva, vilket skulle vara en hjälp för ridlärarna. Eleverna blir dessutom mer delaktiga i vad de gör. Detta anser jag är ett bra sätt att förbereda eleverna för att kunna klara av att rida mer självständigt. I min undersökning visade det sig att eleverna endast var något delaktiga i planeringen av ridlektionerna. I likhet med Dewey (1946) anser jag att läraren och dess roll inte skall tillbakavisas utan istället försöka finna en mer effektiv form av auktoritet. Detta skulle göra att ridskoleryttarnas möjlighet att pröva sig fram och utveckla sin förmåga att utgå från sin egen känsla i kombination med ridlärarens kunskap skulle bli bättre.

Swift (1985) anser att ryttaren skall eftersträva att gå efter sin känsla. Detta tror jag kan vara svårare för de mindre rutinerade ridskoleryttarna, då de kan ha svårt att använda känslan samtidigt som de måste koncentrera sig mycket på att hålla balansen och koordinera sina muskelrörelser i ridningen. Då ridningen är så komplex att utföra framför allt vid utförandet av rörelsen skänkelvikning kan det kanske vara lättare för eleverna att reflektera över sin ridning under skrittpauser som sker på lång tygel, då de inte är helt upptagna i handlingen. Den reflektion som skedde i samband med ridlektionerna var i första hand medan de red och efter ridningens avslutande. Detta ser jag som ett tecken på att ridlärarna försöker undvika att ge eleverna för mycket att tänka på i samband med att de rider då ridlärarna förstår svårigheten med att rida och tänka samtidigt. Detta kan kopplas till Molander (1993), som anser att reflektion inte kan ske under den direkta handlingen. Jag instämmer med Molander och anser inte heller att det är så lämpligt att ge eleverna för många instruktioner och råd medan de rider. Däremot att använda sig av Schön (2002) och hans tankegångar om att lägga in reflektiva avbrott.

Jag anser att ridundervisningen inom ridskoleverksamhet alltid kommer att kräva ett starkt säkerhetsmässigt tänkande och det är möjligt att det kan ses som ett alltför vågat sätt att låta eleverna själva ta mer ansvar över sitt lärande. Då det i ridning ingår levande varelser som har en instinkt att fly vid faror kommer det förmodligen alltid behövas en viss form av disciplin för att ridläraren skall kunna genomföra ridlektionerna med största tänkbara säkerhet. Det är möjligt att det militära inflytandet i form av att ridläraren är den som håller ”ordning och reda” alltid kommer att behövas. Samtidigt tror jag att ridskoleryttaren har större möjlighet att påverka och inverka på hästen vilket också i förlängningen kan göra ridningen säkrare. Detta genom att låta eleverna lägga in fler skrittpauser under ridlektionens gång för att de skall ha möjlighet att reflektera över sin ridning. Dessutom att eleverna i samband med detta skulle kunna diskutera och tänka kritiskt över de påståenden som ridlärarna gett dem för att bygga upp sin egen kunskapsbildning. Svenska Ridsportförbundets ambition att göra utbildningen till både en utmaning och en uppmaning för individer att engagera sig i ridsport går säkerligen att uppfylla, och ett sätt skulle kunna vara att låta eleverna reflektera mer och tänka kritiskt i samband med ridundervisningen.

Litteraturförteckning

Publikationer

Alvesson, M., Deetz, S. (2000). *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Övers. S-E Torhell. Lund: Studentlitteratur.

Alvesson, M., Sköldberg, K. (1994). *Tolkning och reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Dewey, J. (1946). *Experience and education*. New York: The MacMillan Company.

Dewey, J. (1991). *How we think*. New York: Prometheus Books.

Dewey, J. (1995). *Individ, skola och samhälle*. Övers. R.M. Hartman. Stockholm: Natur och Kultur.

Dewey, J. (1997). *Demokrati och utbildning*. Övers. N. Sjödén. Göteborg: Daidalos AB.

Driva ridskola. (2002). Strömsholm: Svenska Ridsportförbundet.

Furugren, B. (1990). *Hästens historia*. Uppsala: Sveriges Lantbruksuniversitet. Hippologiska Högskoleutbildningen.

Goleman, D. (1995). *Känslans intelligens: om att utveckla vår emotionella kapacitet för ett tryggare och mänskligare samhälle*. Övers. H. Du Rietz. Stockholm: Wahlström och Widstrand.

Holme, I., M., Solvang, B., K. (1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2:a uppl. Övers. B. Nilsson. Lund: Studentlitteratur.

Houghton- Brown, J. (1995). *Coaching the rider*. Oxford: Blackwell Science.

Jespersen, E., Idrottens kroppsliga mästarlära. I: Nielsen, K., Kvale, S. (red.). (2000). *Mästarlära. Lärande som social praxis*. Övers. B. Nilsson & J. Retzlaff. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Övers. S-E Torhell. Lund: Studentlitteratur.

Lundesjö- Öhrström, S. (1998). *Ridlektion, ett triangeldrama mellan elev, häst och lärare. En studie om elevers inläringssituation i samband med ridlektioner*. Uppsala universitet, C/D- uppsats.

- Merriam, S. B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Övers. B. Nilsson. Lund: Studentlitteratur.
- Molander, B. (1993). *Kunskap i handling*. Göteborg: Daidalos AB.
- Moore, B. N., Parker, R. (1986). *Critical thinking. Evaluating claims and arguments in everyday life*. Palo Alto: Mayfield Publishing Company.
- Nielsen, K., Kvale, S. (red.). (2000). *Mästarlära. Lärande som social praxis*. Övers. B. Nilsson & J. Retzlaff. Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R., Davidson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Redelius, K. (2002). *Ledarna och barnidrotten. Idrottsledarnas syn på idrott, barn och Fostran*. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm, avhandling för doktorsexamen i pedagogik.
- Repstad, P. (1999). *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Ridhandboken*. (1978). Studieförbundet i samarbete med Ridförbundet.
- Schön, D. (2002). *The Reflective Practitioner. How Professionals Think in Action*. New York: Basic Books.
- Skinner, B. F. (1965). *Science and human behavior*. New York: The Free Press.
- Skinner, B. F. (1969). *Undervisningsteknologi*. Övers. Barbro Nessén. Stockholm: Almqvist & Wiksell AB.
- Ståhlberg, U. (red.). (1987). *Ridskola – fritidsgård*. Strömsholm: Ridförbundets utbildningsavdelning.
- Sveriges Lantbruksuniversitet (2002). *Hippologprogrammet*. Uppsala: Sveriges Lantbruksuniversitet, hippologenheten.
- Swift, S. (1985). *Ett med hästen*. Övers. P. Linder. Stockholm: Wahlström och Widstrand.
- Zetterqvist, M. (1998). *Didaktiken i hästhoppning: en studie av undervisning i hästhoppning*. Uppsala: SLU, Pedagogiskt utvecklingsarbete.
- 30-års jubileum*. Malmö: De Svenska Lantliga Ryttarföreningarna.

www. adresser

www.ridsport.se/hastyrke.htm 021016

www.ridsport.se/maldokument.htm 021121

www.ridsport.se/mediaguide/fakta/m1fakta.htm 021016

www.ridsport.se/organisationmain.htm 021121

Övriga källor

Akalla, Telefonsamtal, Svenska Ridsportförbundets utbildningschef, Inger Akalla
021129

Bilaga 1

Intervjuguide ridlärare

Vilka egenskaper anser Du att en god ryttare skall ha?

Planerar Du dina lektioner?

Brukar eleverna lämna egna förslag vad de vill göra?

Diskuterar Du och eleven dess ridning?
-före, under, efter lektionen?

Brukar Du ställa frågor till eleverna?

Brukar eleverna ställa frågor till Dig?

Brukar Du visa för eleverna vad de skall göra?

När brukar Du hjälpa eleverna, före, under, efter att de rider en övning?

Vad har Du för uppgift som ridlärare under lektionen?

Bilaga 2

Intervjuguide elever

Varför rider Du?

Hur vet Du när något blivit fel i ridningen?

Hur vet Du när något blivit rätt i ridningen?

Planerar Du och ridläraren ridlektionen?

Diskuterar Du och ridläraren Din ridning?
-före, under, efter lektionen?

Brukar Du ställa frågor till ridläraren?

Ställer ridläraren frågor till Dig under ridlektionen?

Visar ridläraren vad Du ska göra?

När vill Du att ridläraren skall hjälpa Dig- före, under, efter att Du rider en övning?

Brukar Du säga till när Du inte tycker som ridläraren?